LIETUVA

Nr. 15 — CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 15 Balandžio (April) 1898 m. — Metas VI

ENTEREDAT THE CHICAGO, ILL POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

The Lithuanian Weekly

"LIETUVA"

Published at Chicago, Ill., every Saturday.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription $2.00 per year.

All communications must be addressed:

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Sta. No. 60.

Nedēlinis Laikrasztis

"LIETUVA"

Iszeina kas Subata Chicago, Ill.

Kasztuoja ant metų:

AMERIKOJE.......... $2.00
Į UŽMARE........... $3.00

"Lietuvos" spaustuwē spausdina wisokes Knįgas, Konstitucijas ir wisokius kitus drukus lietuwiszkai, lenkiszkai ir angliszkai. Darba atlieka gražiai, greitai ir pigiai.

Užsiraszant "Lietuvą" ir prisiuncziant pinigus už ją, kaip ir su wisais kitais reikalais, wisada reik uždeti szitoki adresą:

A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Sta. No. 60.

Politiszkos žinios.

—o—

Iszpanija ir Suwienytos Wieszpatystēs.

Nesutikimai terp Suwienytų Wieszpatyszczių ir Iszpanijos wis dar ne iszsiaiszkino, wis dar ne žinia, kuom gal wiskas pasibaigti. Ant laikraszczių ir jų suteikiamų žinių, ypacz gi ant žinių Amerikos laikraszczių, ne galima nieko remti: tie laikraszcziai, newa isz tikro szaltinio pasēmę žinias, pranesza, kad karē jeigu dar neužgimē, tai neatbutinai turēs dar szią sanwaitę užgimti; tie pats wienok laikraszcziai ant rytojaus, wēl newa isz teisingiausio szaltinio pasēmę, garsina, kad karē likosi praszalinta, kadangi buk Iszpanija nusilenkē ir iszpildo wiską, ko Amerika nuo jos reikalauja. Ko Amerika isz tikro reikalauja, to ir tie semianti žinias isz teisingiausių szaltinių laikraszcziai, turbut, ne žino. Wieną dieną paduoda jie, buk Amerika reikalauja, idant Iszpanija su wisu nuo salos Kubos pasitrauktų ir pasitraukus jiems, Amerika užimtų salą su sawo kariauna. Ant to wienok ne sutiks ne tikt Iszpanija, bet ir pats kubiecziai, kurie wisai ne nori pereiti isz po Iszpanijos waldžios, po waldžia Amerikos. Sekretorius kubaniszkos juntos pagarsino, buk kubiecziai ne įsileis amerikoniszkos kariaunos, jeigu pirma Amerika ne prižadēs jiems wisiszkos sawistowystēs. Ar už tą sawistowystę nori Amerika kariauti? Teip wadinamos jingosų partijos laikraszcziai ne kartą, gal per neatsargumą, pagarsino, kad isz palengwo wisi aplinkiniai krasztai, wiens po kitam, turi Amerikai patekti: dabar Kuba, paskui jie iszwys anglijonus isz Kanados, paskui prancuzus, szwedus, daniecziųs nuo jiems prigulinczių Antilių salų. Toks neatsargumas jingosų laikraszczių tą padarē, kad wisų didžiųjų Europos wieszpatyszczių pasiuntiniai susitarē ir drauge nuējo pas prezidentą McKinley'ą ir praszē tuom tarpu tikt susilaikyti nuo kruwinos karēs, kuom dawē žinoti, kad Europos wieszpatystēs ne geidžia karēs. Nuo prezidento wisi paskui nusidawē pas užrubežinių dalykų ministerį. Tuli Europos laikraszcziai pranesza, buk Austrija ir Prancuzija susitarē, jeigu karē terp Amerikos ir Iszpanijos isz tikro užgimtų, nedaleisti, kad ji persikeltų į Europą, kadangi, jeigu Amerikoniszkai laiwynei pasisektų blokuoti iszpaniszkus portus, arba jeigu jos žemēs kariauna įsiweržtų į Iszpaniją, Europos prekysta daug nukentētų, todēl buk Austrija ir Prancuzija sutarē apginti Iszpanijos rubežius nuo Amerikos. Jeigu tasai laikraszczių praneszimas butų teisingas, tai Iszpanija galētų wisas sawo pajiegas siųsti priesz Ameriką. Kiti wēl laikraszcziai pranesza, buk Amerika su Iszpanija stengiasi taikinti popiežius, kas wēl ne patinka daugumui protestoniszkų Amerikos gywentojų. Prezidentas atsiuntē sawo rasztą į kongresą, kuriame ragina įsikiszti į tarpą kariaujanczių ant Kubos pusių ant apstabdymo teip ilgai besitraukianczios karēs. Prezidentas ne sutinka ant pripažinimo neprigulmystēs Kubai.

Amerikoniszki pawaldiniai iszsikraustē isz Kubos, apleido Havaną ir konsulius Lee, likusius dar amerikoniszkus ukēsus paēmē po sawo apgynimu angliszkas konsulius. Iszpanijoj Welykos perējo ramiai, be sumiszimų, bet gywentojai reikalauja, idant randas ne apleistų Kubos, jeigu jis padarytų kitaip, jeigu pabugęs Amerikos, be karēs iszsižadētų geriausios waldybos, rewoliucija priesz randą užgimtų namieje. Todēl jis ne gal nusilenkti priesz Ameriką nors ir norētų. Isz Iszpanijos teiposgi daug turtingesnių amerikonų iszsineszdino, bet Amerikos pasiuntinys yra dar ant sawo wietos Madride, bet prie jo namų reikējo sudrutinti sargybą.

Ant salų Filipinų, kur Iszpanija pasikēlēlius buwo pergalējusi, maisztai isz naujo pakilo. Amerika czia teiposgi iszsiuntē kelis laiwus, bet iszpanijonys turi jų daugiaus. Mēgstanti sensaciją amerikoniszki laikraszcziai reikalauja, kad ir nuo Filipinų iszpanijonys butų iszwyti, bet tie laikraszcziai tas salas meilingai atiduoda Japonijai. Ant atidawimo wienok kitam, reikia pirma pacziam tą turēti, ką norime kitiems atiduoti. Maisztinįkai buwo užēmę miestą Cebu, bet juos isz czia iszwijo iszpaniszka kariauna. Muszyje krito su wirszum 500 maisztinįkų.

Maskolija.

Maskolijoj randas newa norētų teisingiaus žinoti apie reikalus wisokių krasztų, bet kad laikraszcziams ne duoda didesnēs liuosybēs, tai isz kur gi tą teisybę gali dasižinoti? Nuo seniai jau Maskolijoj widurių ministeris ne buwo dēl tiek laikraszczių suteikęs persergējimų, kaip dabar, seniai ne buwo tiek nubaustų laikraszczių, kaip dabar, net du laikraszcziai tapo su wisu uždaryti, kitiems uždrausta talpinti apgarsinimus ir pardawinēti atskirus numerius. Ar per laikraszczių nubaudimus caras nori dažinoti tikrą teisybę apie reikalus wisokių Maskolijos krasztų? Norint teisybę žinoti, reikia daleisti liuosai apie wiską kalbēti ir raszyti, tuom tarpu szwentoj Maskolijoj tokios liuosybēs nēra. Dabar caras uždraudē wisokiems urēdnįkams, siuncziant raportus apie stowį dalykų wisokiose prowincijose, raszyti, kaip tie caro tarnai darē iki sziol, "kad wiskas yra gerai". Mat caras norētų teisybę žinoti. Nuo sawo tarnų wienok jos ne iszgirs: jie pirma raportuose raszē, kad wiskas yra gerai, nors wiskas buwo ne garai, teip ir dabar talpįs sawo raportuose wisokias melagingas žinias. Mat carui truksta konsekwencijos: jis reikalauja teisybēs nuo meluojanczių urēdnįkų, ne urēdnįkams gi ir laikraszcziams už pagarsinimą teisingų žinių suteikia persergējimus ir bausmes.

Nuo Chinų pakranczių.

Prie dalinimo Chinų pakranczių, terp besidalinanczių tas pakrantes Europos wieszpatyszczių nesutikimai ne pasididino. Anglija norējo isz pradžių prieszintiesi, bet ji wiena turi per mažai pajiegų ant prieszinimosi twircziausioms trims Europos wieszpatystēms. Angliszki laikraszcziai isz pradžių ragino Suwienytas Amerikos Wieszpatystes susijungti į wieną kruwą ant pasiprieszinimo Chinų dalinimui, bet Amerika, turēdama nesutikimus su Iszpanija, tuom tarpu ne gal griebtiesi priesztarawimo kitoms Europos wieszpatystēms; ant galo jos pajiegos per menkos ant priwertimo Wokietijos, Maskolijos ir Prancuzijos pasiduoti nors ir susijungusioms Amerikai ir Anglijai. Jeigu kas butų galēję Anglijos įtekmę sudrutinti Chinuose, tai jos susiriszimas su Japonija; tuom tarpu Anglija ne mokējo tą twircziausią Azijos wieszpatystę patraukti į sawo pusę. Dabar jau to padaryti ne gal, kadangi ji lyg tyczia Japoniją užgawo per sawo sutartį su Chinų randu. Anglija, pamaczciusi, kad priesztarawimas didelēms Europos wieszpatystēms yra pawojingas, paliowē priesztarawusi ir nusprendē pati daryti tą, ką daro ir kitos Europos tautos: ji padarē teiposgi sutartį su Chinų randu, kurisai jai parsamdo ant ilgo laiko, arba tiesiog, ne galēdamas atsiginti, atiduoda dalį sawo waldybų, terp kokių yra ir apskritys Wei-hai-Wei, kurį dabar laiko japoniecziai ir nori jį su wisu palaikyti. Taigi mat Anglija darbuojasi ant Japonijos ne naudos ir tokiais darbais atsisako nuo tos wieszpatystēs pagelbos.

Laikraszcziai praneszē apie kruwiną susimuszimą anglijonų su maskoliais Talien-Wan apskritį. Kadangi wienok tą apskritį turi užēmusi Maskolija, tai turbut, anglijonai ne galējo czia įsiweržti, susimuszimas galējo atsitikti tikt terp maskoliszkos kariaunos ir to apskriczio gywentojų chinieczių.

Afrika.

Angliszka ir Egiptiszka kariauna po Zenda, jau derwiszų kraszte, turējo smarkų susirēmimą su derwiszų pajiegomis. Muszis buwo jau ne mažas, traukēsi net dwi dienas, bet ant galo derwiszai turinczių geresnius ginklus anglijonų likosi pergalēti, ant muszio lauko paliko jie 2000 užmusztų ir sunkiai sužeistų, kurių negalējo paimti, 5000 gi pateko į nelaiswę. Anglijonai nužudē 500 kareiwių. Derwiszai su wisu pasitraukē isz sziaurinių apskriczių ir renka iszsiskirszcziusias pajiegas widuriuose jų laikomo kraszto. Anglijonys tikisi, kad dabartinį pergalējimą galima laikyti už wisiszką sulaužymą derwiszų galybēs buwusiose pietinēse Egipto waldybose, isz kurių derwiszai likosi iszwyti. Ar isz tikro teip yra, tas pasirodys ne užilgio. Toje besitraukianczioje jau kelis metus kowoje derwiszai ne kartą tapo sumuszti, bet jie sumuszti wienoj wietoj, susirenka kitur. Tas pats gal but ir dabar. Žmonių jie turi diktai, po kiekwienam sumuszimui, jų eiles pripildo mahometoniszki widurių Afrikos gywentojai. Gal but, kad juos anglijonai galutinai pergalēs, bet ant to reiks ne wieno sumuszimo, tikt ilgų metų kowos. Derwiszams ne truksta ginklų ir amunicijos, kadangi juos gauna isz kaimyniszkos Abisinijos, czia gi juos pristato prieszingos Anglijai Europos wieszpatystēs, taigi Prancuzija ir Maskolija.

Turkija.

Iki sziol dar wis sala Kreta gubernatoriaus ne turi, Grekijos sosto įpedinis nesiskubina užimti tą wietą, nors jį ir remia Maskolija, Prancuzija ir Anglija. Maisztai Macedonijoj teiposgi nesimažina, sultano kariauna ne įstengia maisztinįkų galutinai pergalēti. Iszskyrstyti maži pulkeliai, renkasi wēl kalnuose ir užpuldinēja ant silpnesnių turkiszkos kariaunos dalių, maisztinįkų pulkelius iszmētytus po wisą Macedoniją sudrutina nauji liuosnoriai ateinanti isz Bulgarijos. Laikraszcziai pranesza, kad Albanijoj atsitiko teiposgi susirēmimai turkiszkos kariaunos su ginkluotais albanieczių pulkais. Turkiszka kariauna czia laikosi wien miestuose, kai mai gi wisi maisztinįkų rankose. Matomai sultanas ne ilgai galēs palaikyti sawo waldžią Europoj, kur ēsanczios po jo waldžia tautos paczios iszsiliuosuos ankszcziaus ar wēliaus. Už tai Azijoj mahometonys wēl pradeda užpuldinēti ant krikszczioniszkų armenieczių kaimų. Czia dabar mahometoniszki Kurdai, prie kurių prisidējo net turkiszka kariauna, iszdegino kelis armeniszkus kaimus, iszmuszē kelis szimtus žmonių. Iszlikę pasislēpē į kalnus, kur baisų kenczia badą.

Ne rukyk tabako ir nespjaudyk, nes tai trumpina tawo amži.

Jeigu nori atsipratyt nuo tabako ant wisados ir pastoti swēiku, twirtu ir sylingu, imk gydyklas wadinamas NO-TO-BAC, kuris perdirba silpnus žmonis in twirtus. Daugelis, kurie pamegino szias gydyklas, in deszimts dienu jau swere deszimts swaru wirszaus. Apie 400.000 žmoniu tapo iszgydytais. Pirk NO-TO-BAC nuo sawo aptiekoriaus, su gwarancija, už 50c. arba už $1.00. Apraszymus ir prabas gausi dykai. Paraszyk in: Sterling Remedy Co., Chicago, arba New York.

Isz Lietuwos.

Naujas padawadyjimas parubežiniams sargams.

Nuo 13 d. (1, pagal maskoliszką kalendorių) Kowo szių metų, maskoliszkiems parubežiniams sargams ant wokiszko rubežiaus waldžios iszdawē naują padawadyjimą kaslink pasinaudojimo isz ginklų prie gaudymo kontrabandnįkų. Seniaus, jeigu perējęs isz Prusų per rubežių, ant paszaukimo rubežiaus sargo numetē naszta, kokią neszē, o jeigu pats bēgo, tai į bēgantį ne szaudawo. Dabar gi įsakyta, jeigu perējęs per rubežių ir numestų naszta, o pats stengtusi pabēgti, tai sargas priwalo jį sulaikyti ir jeigu bēgantis ant paliepimo nesustotų, tai sargas turi szauti tiesiog į bēgantį. Padidintos liekasi ir bausmēs parubežiniams sargams už perleidimą žmonių per rubežių. Pagal dabar iszleistą carpalaikio ukazą: kiekwienas oficieras, kareiwis, muitinyczios urēdnįkas, kurisai už dowanas ir pinįgus perleistų kontrabandnįką per rubežių, turi but iszsiųstas ant wiso amžiaus į Siberiją. Mat kaip maskolpalaikiai nusigando lietuwiszkų knįgų, jeigu tokius pritinkanczius nuožmiems padawadyjimus iszduoda. Tie wisi caro iszleistame ukaze paminēti įsakymai parubežiniams sargams, kaip kiekwienas numano, iszduoti labiausiai priesz nesziotojus isz Prusų lietuwiszkų knįgų ir laikraszczių, kurie atidaro žmonēms akis ir parodo wisą bjaurumą jo waldžios. Kad tas ukazas iszduotas ant užkirtimo kelio lietuwiszkiems rasztams, geriausiai parodo, kad jis iszduotas tikt parubežiniams sargams nuo Prusų rubežiaus, ant kitų rubežių wiskas pasilieka po senowei. Jis wienok pagimdys nesutikimus terp Wokietijos ir Maskolijos: abjezdczikams gal nekartą pasitaikys perszauti ir kokį wokietį, perējusį per rubežių jieszkoti sawo galwijų, kurie juk nežinos apie kwailą caro ukazą.

Lietuwiszkas teatras Rygoje.

Kaip pranesza laikrarszcziai, waldžios daleido Rygoj teatraliszką parodymą lietuwiszkoj kalboj (ar tikt czia ne bus klaida? gal latwiszkoj?), ko iki sziol nedaleido dar niekur Maskolijoj. Atloszē komediją werstą isz lenkiszkos kalbos. Ant teatro suważiawo lietuwiai isz Mintaujos, Rewelio, net isz Sziaulių ir kitų miestų. Jeigu tai teisybē, ką laikraszcziai paduoda, tas rodytų wien, kad maskoliszkos waldžios, darydamos menkus paliuosawimus kitur, ne Lietuwoj, nori apmeluoti swietą ir parodyti, kad lietuwių pasiskundimai yra neteisingi; tokiais be wertēs paliuosawimas tikisi nutildyti nors tuom tarpu lietuwių swarbesnius reikalawimus, kaip antai daleidimą neteisingai uždraustos lietuwiszkos spaudos. Tegul todēl menki kituose krasztuose lietuwiams maskoliszkų waldžių newa paliuosawimai ne užmigdo jų tēwynēj, tegul nepasiganēdina tokiais menkais paliuosawimais, bet reikalauja wisų jiems prigulinczių tiesų, o nēra abejonēs, kad, reikalaudami be pailsio, ankszcziaus ar wēliaus sawo tiesas atgaus.

Gaisrai Wilniaus gub.

Pirmoje pusēje Wasariaus mēnesio, Wilniaus gub. buwo isz wiso 23 gaisrai; isz jų užgimē: 7 nuo neatsargumo paczų padegēlių, 16 nuo nežinomų priežasczių. Wisuose tuose atsitikimuose ugnelē padarē blēdies ant 47869 rublių. Didžiausias gaisras buwo kaime Derszinuose, Aszmenų pawietyj; ugnis užgimē nuo nesusektų priežasczių ir isznaikino 14 ukių; wertē sudegusių triobų yra 10000 rublių. Antras didelis gaisras buwo dware Palestinuose, kur ugnelē padarē blēdies ant 15000 rublių.

Rengia gywulių parodą

Draugystē Žemaitijos arklių augintojų rengia gywulių parodą Paneweżyj. Ji atsiszaukē į Panewēžio miesto rodą ir į kitus Kauno gubernijos miestus su praszymu prisidēti pinįgais ant parodos parengimo, kadangi minēta draugystē neturi tiek iszteklaus, kad galētų wisus kasztus pakelti. Jeigu Žemaitijos miestai nepasigailēs pinįgų, tai draugystē atsilieps į waldžias su praszymu daleidimo.

Didelis gaisras.

20 d. Kowo, kaime Nowosiolki, Wileikos pawietyj, užgimē gaisras. Kada pasirodē ugnis, wējas buwo didelis, todēl neszē liepsną nuo wienų ant kitų namų. Isz wiso sudegē 25 ukēs. Sudegē teiposgi daug galwijų. Blēdį ugnies padarytą skaito ant 12000 rublių. Isz žmonių nieks nesudegē, nors gaisras užgimē naktyj, kadangi panaktinis mieganczius sukēlē.

Žydų rabiniszka akademija.

Maskolijos žydai atsiszaukē į maskoliszkas waldžias su praszymu daleisti jiems parengti rabiniszkus fukultetus, teip kaip tai yra užrubežiuose, kur rabinai turi baigti tam tikrus tuluose uniwersitetuose parengtus fakultetus. Žinomas Maskolijoj žydas didžturtis, baronas Ginzburg, kaipo geriausią wietą ant tokios žydiszkos akademijos randa Kauną. Nežinia, ką ant to žydų praszymo atsakys maskoliszkos waldžios, kurios niekaip ne nori daleisti kokios nors augsztesnēs mokslainēs Lietuwoj? Žydai iszrinko tam tikrą komitetą ant apdirbimo to klausymo, jie nereikalauja nuo waldžių pinįgų ant parengimo tokios mokslainēs, praszo wien, kad jos daleistų parengti, o ant užlaikymo pats sudēs reikalingus pinįgus.

Žemiszkų įtaisų reikaluose.

Maskoliszka widurių ministerija niekaip ne gal pabaigti darbą prie iszdirbimo įstatų žemiszkų įrēdnių dēl lietuwiszkų: Kauno, Wilniaus ir Grodno gub. Balandžio mēnesyj susitwęria komitetas isz iszrinktų isz wisų ministerijų urēdnįkų, kuriems pawesta apdirbti įstatus. Isz to jau matyt, kad randas Lietuwos žemiszkas įrednes nori pastatyti ant kitokio pamato negu Maskolijoj, Lietuwoj, žinoma, kad wietiniai gywentojai neturēs lygių tiesų su maskoliszkais walkatoms.

Ledo prekysta.

Szį metą wisoj wakarinēj Europoj buwo szilta žiema, todēl tiems krasztams truksta ledo; Wokietija antai perka dabar ledą Latwijos portuose, kur žiema buwo daug szaltesni negu Wokietijoj. Isz Rygos, Liepojaus, Rewelio iszgabena dabar į užrubežius daugiaus ledo negu kitokių tworų; kasdieną ateina po kelesdeszimts laiwų ant paēmimo ledo; iki sziol iszgabeno jau netoli milijoną tonų, bet nupirkto yra dar apie pusē milijono tonų, tą skubina krauti ant laiwų, kol sziltesnis ne užstas oras.

Didysis pawasarinis jomarkas Wilniuje.

Pasibaigē jau sziųmetinis pawasarinis jomarkas ant priemiesczio Lukiszkių, Wilniuje. Szį metą jis buwo didesnis negu kitais metais, daugiaus atgageno tąworų ir daugiaus jų pardawē. Apart kitko, atwedē ant jomarko su wirszum pusantro tukstanczio arklių; pirkējų ant jų buwo daugiaus negu kitais metais; pardawē isz wiso 1414 arklių; daugiausiai jų pardawē szesztą jomarkō dieną, nes 460.

Ar ne bus nauja burliokynē?

Iszeinantis Peterburge lenkiszkas laikrasztis, "Kraj", pranesza, kad puikus, netoli Wilniaus, dwaras "Werki" turēs but parduotas. Dwaras tas buwo sawaszczia moteries Wokietijos koncleriaus, Hohenlohe, kuriai maskoliszkas randas buwo daleidęs tą dwarą palaikyti. Dabar ji pasimirē ir wyras jos, Wokietijos konclerius, kaipo swetimas pawaldinys, ne turi tiesos Lietuwoj dwarą turēti. Werkus nori pirkti žinomas Peterburge didžturtis, maskolius Jelisiejew, už kuriuos siulo 400000 rubl.

Paroda Rygoj.

Rygoj ant ateinanczių metų rengia centraliszką Wakarinių Maskolijos krasztų parodą wisokių tų krasztų produktų ir iszdirbimų. Didesniejie Latwijos miestai prie parodos parengimo prisideda pinįgais, paskiria teiposgi dowanas už geriausius produktus ir iszdirbimus.

Jawų prekēs.

Pereitą sanwaitę už lietuwiszkus jawus mokējo Wilniuje: už rugius 72—73 kap. už pudą, awižos po 80—85 kap., miežiai 72—73 kap., grikai 85—88 kap. Pudas szwiežio nesudyto swiesto 12 r. 50—12 rubl. 75 kap., sudyto 11 rubl.—11 rubl. 25 kap. Pudas szieno 28—29 kap., sziaudų 19—20 kap.

Liepojuje mokējo: už rugius 76—77kap., už geriausius senus 78 kap., už szwiežius 79 kap.; už kwiezius po 110—115 kap., geriausi 116—119 kap. Awižos paprastos 76—80 kap., geros 81—84 kap., geriausos 85—88 kap. Žirniai 75—80 kap., geriausi 81—83 kap. Linų sēmens 122—127 kap., geriausi 128—133 kap. Miežiai 68 kap. Kwietinēs klynēs smulkios 57 kap., widutinēs 58 kap., stambios 61—62 kap., stambiausios 63 kap. už pudą.

Isz pietinēs Afrikos.

Užsidējusi neseniai mieste Johanisburge, Transvaaliaus republikoj, "Lietuwiszkai-Lenkiszka broliszkos pagelbos draugystē", iszgyweno wos porą mēnesių ir numirē. Lenkai, patekę į wirszinįkus, stengēsi isz jos padaryti grynai lenkiszką, pats ne mokēdami lietuwiszkai, draudē ant susirinkimų lietuwiams kalbēti sawo prigimtoj kalboj. Prezidentu buwo zokonįkas trapistų ordeno, kunįgas Hijacintas Salomonas, wokietys, sunkiai galintis lenkiszkai susikalbēti, lietuwiszkai gi wisai ne mokantis. Draugystē ta ne turējo daugiaus kaip 25 sanarius, kurių daugumas buwo lietuwiai, kadangi lenkų czia labai mažai. Wieton isznykusios Lietuwiszkai-Lenkiszkos draugystēs susitwērē czia nauja, po wardu "Polionija", žinoma, teip jau lenkiszka, kaipi ir pasimirusi.—Gywenimo iszlygos Johanisburge niekai ir dar kas dieną eina niekyn. Darbai wisai apsistojo, o wis daugiaus atkanka naujų darbinįkų isz Europos; toki, ne galēdami niekur darbo surasti, elgetauja ant miesto ulyczių. Dalis lenkų ir lietuwių dirba dinamito dirbtuwēj, Modderfonteine, netoli Johanisburgo. Neseniai užsidējo czia bankas siuntinējantis pinįgus į Europą, uždējo jį lietuwiszki žydai Knie & Co. Lenkai ir Lietuwiai neszē jiems sunkiai uždirbtus pinįgus ant iszsiuntimo szeimynoms pasilikusioms tēwynēj; žydai noriai priiminējo, dawinējo kwitas, bet pinįgų ne siuntē, tikt ne seniai uždarē banką ir su lietuwių ir lenkų sudētais pinįgais iszdumē nežinia kur; paszlawē tokiu budu pas juos sudētus kelis szimtus swarų sterlingų.

Kiekwienas teip sako:

CASCARETS CANDY CATHARTIC yra tai stebuklingiausios gydyklos szio amžiaus iszradimuose, turi gardu smoka, gydo lagadnei ir tikrai inkstus, kepenis, pilwą ir czystyja wisą sistemą, praszalina perszalimą, gydo galwos skaudējimą, drugy ir užkietejimą widuriu.

Pirk dežiutę C. C. C. szįadien, 10, 25, 50 centu. Randasi wisose aptiekose ir iszgydymą gwarantuoja.

Juokai.

Medējai wisada meluoja apie atsitikimus ant medžioklēs. Wienas isz medejų pradējo pasakoti apie sawo medžiojimo budą. "Kaip asz szaudžiau zuikius!—padedu ant akmenio morką, apiberiu ją su taboka, atbēga zuikys, graužia morką, cziaudi ir cziaudēdamas suduoda galwą į akmenį ir atlieka ant wietos.

—o—

— Na, Mariuk, kaip tau einasi?
— Negerai, mamute.
— Matau, bet gal nors jaunikį turi?
— Ne mamute, neturiu nieko, užgrēbē wiską kamarnįkas.

—o—

Ant jomarko elgeta praszo praewių, kad jį kuom apdowanotų.
— Czia uždrausta elgetauti, sako wienas isz praeiwių.
— Teip, praszyt uždrausta, bet duoti, rodosi, nieks neuždraudē.

NUO REDYSTĖS.

Kurie jau ėsate skolingi už "Lietuvą", tai pasiskubinkite užsimokėti, nes kurie sį mėnesį neužsimokės, tiems laikrasztį sulaikysime.

Laikrasztis "Lietuva" kasztuoja ant metų tik $2.00, o kas abu doliarų ant syk užsimoka, gauna už 50c. knįgelę dowanų. Knįgelę gali iszsirinkti sau isz musų kataliogo, kas kokią nori. Kas neturi musų kataliogo, tegul atsiszaukia, o prisiųsime dykai.

Pinįgus galite prisiųsti registruotose gromatose, arba per money orderį, arba czekį, kaip kam geriaus.

Prisiųsdami pinįgus, uždėkite szitokį adresą:

A. OLSZEWSKIS,
Sub-Sta. No. 60., Chicago, Ill.

CASCARETS sudrutina kepenis, inkstus ir pilwa. Niekad neskauda. 10c.

Isz Amerikos.

Nuo szauksmu in karę gawo proto sumaiszymą.

NEW YORK. Sanarys czianykszczio "Verona" kliubo, koksai Daniel Williams, nuo nuolatinių szauksmų į karę su Iszpanija ir nuo skaitymo menkos wertės kariszkų amerikoniszkų laikraszczczių, įgawo proto sumaiszymą. Iszbėgo jis ant ulyczios szaukdamas rinktiesi ir ginkluotiesi Amerikos ukėsus, pats szoko prieszais atbėgantį elektriszką sztritkarį, kadangi jam pasirodė, kad tasai sztritkaris yra tai iszpaniszka armija įsiweržusi į New Yorką. Motormanui wienok pasisekė į laiką sztritkarį sulaikyti ir apsaugoti beprotį patrijotą nuo sumalimo. Potam pagriebė jis isz kur ten seną karabiną, užprowyjo su szruotais, atėjo į kliubą ir priwertė czia susirinkusius jo sanarius sustoti į eilę ir pagal jo komendą marszuoti ant ulyczios. Kadangi jam pasirodė, kad teip isz kliubo sanarių sutwerta armija eina ne lygiai, ant sulyginimo eilių, szowė jis isz sawo karabino. Potam atsiklaupė pats, suklupdė sawo su priwarta į eilę sustatytus kareiwius ir meldėsi. Su dideliu wargu, po ilgų imtynių, pasisekė beprotį suwaidyti, suriszti ir nugabenti į beproczių namus.

Už meilę skaudžiai nubaude.

ST. PAUL, MO. Ant czianykszczio paczto tarnauja kaipo gromatneszys, Juozas Watt. Wienuose namuose, atėjęs atsilankyti paczto inspektorius, wirtuwėj užtiko gromatneszį ir pamatė, kaip tas pabucziawo wirėją. Už tokį nusidėjimą paczto užweizda nubaudė įsimylėjusį gromatneszį suspenduodama jį ant wiso mėnesio, taigi mat už wisą mėnesį žmogelis negaus algos. Priežodis sako: kur wargas ateina per duris, isz ten meilė prasiszalina per langą; gal atszals ir gromatneszio meilė?

Rinkimai.

Tuluose Amerikos sztetuose atsibuwo urėdnįkų rinkimai. Rytiniuose sztetuose daugume perėjo republikonų kandidatai, widuriniuose, pietiniuose ir wakariniuose wirszus buwo demokratų; daugiausiai demokratų perėjo Michigane, Ilinojuje wienuose apskricziuose užsilaikė republikonai, kituose gi daugiaus perėjo demokratų. Renkant naujus miesto Chicagos urėdnįkus, daugiaus perėjo demokratų, daug wietų republikonai nužudė.

Suszalę žwejai.

ST. JOHNS, N. F. Atkako czia keli žwejų laiwai ir atgabeno kunus suszalusių žwejų, kurie 21 d. Kowo, iszlipę nuo laiwų ant didelės ledo lyties, likosi wėtros į jures nuneszti ir daug jų suszalo. Isz atkakusių į St. Johns laiwų: "Vanguard", "Leopard" ir "Labrador" atgabeno po du suszalėliu, "Aurora" gi turi net 25, nors gywus, bet su nuszalusiais sanariais.

Pakartas žmogžudys

SAN QUENTIN, COL. Likosi czia pakartas žmogžudys Hill. Pereitą metą užmuszė jis sawo paczią ir užtai likosi sudo ant nužudymo nuspręstas. Sude darodinėjo, kad žmogžudystę papildė kaipo bepretis, bet sudas to nepripažino. Apeliawo į augsztesnį sudą, bet ir czia nieko nelaimėjo: augsztesnis sudas užtwirtino žemesnio sudo nusprendimą.

Rauples ant laiwo.

Terp ateiwių atkakusių į New Yorką ant Bremos garlaiwio "Karlsruhe", laike kelionės apsireiszkė rauplės. New Yorke atkakusius ateiwius pergabeno į kwarantenę, kur dar wienas isz jų apsirgo. Wisiems treczios kliasos pasažieriams įskiepyjo apsaugojimo rauples. Ant to laiwo atkako isz wiso 618 pasažierių, terp kurių buwo apie szimtas lenkiszkų ir lietuwiszkų ateiwių.

Szoko po beganczio trukio ratais.

COLORADO SPRINGS, COL. Koksai Haw Baker, ant stacijos Fountain, puolė po ratais atbėgusio Santa Fe geležinkelio trukio ir tapo su wisu suwažinėtas. Jo kiszeniuose rado rasztą, kad jis paeina isz Emporia, Kans. Apart to, minėtame raszte buwo paraszyta, kad jis nustojo proto ir todėl nori nusižudyti.

Pasiuto daug galwiju ir arkliu.

LINCOLN, ILL. Ant farmos Fagerty, netoli Lincoln, pereitą sanwaitę atbėgo pasiutęs szuwa ir sukandžiojo daug gywulių, isz kurių szeszi jau paduko. 17 metų tarnas likosi baisiai pasiutusio arklio sukandžiotas, nuo ko gal su wisu nužudyti ranką, jeigu nieko dar niekesnio neatsitiks.

Pabego keturi kaliniai.

LINCOLN, NEB. Pasodyti į czianykszį kalinį, už plėszimus ir žmogžudystes, keturi kaliniai iszwertė kalinio duris ir iszbėgo ant kiemo. Pabudo wienok kalinio užweizėtojas Butterton, iszbėgo ant kiemo ir stengėsi bėganczius sulaikyti. Žmogžudžiai susitarę užpuolė ant užweizėtojaus ir jį užmuszė ir paskui iszbėgo laukan ir pasislėpė giriose. Jų iki sziol ne suėmė, nors jieszko su szunimis.

Sugriuwo daug triobu.

NEW YORK. 8 d. Balandžio, priesz piet, sugriuwo cziela eilė paskirtų ant iszardymo namų ir užbėrė daug prie ardymo dirbanczių darbinįkų. Keturi darbinįkai likosi mirtinai sužeisti; du prapuolė ir gal guli užmuszti po griuwėsiais, kurių dar prideranaziai ne isztyrė.

Nelaimingas atsitikimas Alaskoj.

Alaskoj, apskrityj Chilcot terpkalnės, siautė smarki wėtra ir sniego dargana su lytum, nuo kurio matomai sniegas įmirko. Laike tos wėtros per terpkalnę traukė pulkas aukso jieszkojų, kiti buwo czia ant nakwynės apsistoję, isz wiso terpkalnėj buwo su wirszum 1000 žmonių. Baisi wėtra nuo kalno wirszunės nustumė ant szono sniegą, kurisai, negalėdamas užsilaikyti, cziuožė žemyn ant einanczių terpkalnėj aukso jieszkotojų, griebdamas wisą sniegą ir ant galo nusirito neiszpasakytai dideli, nuo kelių szimtų tonų sniego lawina, pagriebė mažiausiai 100 žmonių, kurie, žinoma, rado czia galą, stowinczius pakraszcziuose tos lawinos baisiai sumankė. Kur pirmiaus buwo kelias, ten dabar augsztas sniego kalnas, o jo widuryj yra kunai negywų aukso jieszkotojų. Prie atkasimo negywėlių ir dar gywų dirba dabar 1000 darbinįkų. Kiek isz wiso prie to žmonių pražuwo dar ne žinia. Besirisdama sniego lawina sutraukė ir telefonu drutus, todėl isz nelaimės wietos dabar ne galima gauti nė jokių platesnių žinių.

Nelaimes ant geležinkeliu.

MINEAPOLIS, MIN. Ant Montana Central geležinkelio atsitiko nėlaimė, prie ko trys žmogystos likosi užmusztos, wisi užmuszti yra geležinkelio tarnai. Trukis, kurį patiko nelaimė, buwo taworinis, susidedantis isz 16 wagonų; wienas wagonas buwo dinamito prikrautas. Atbėgus trukiui ant Dry Forks tilto, 60 mylių nuo Great Fall, kada dinamito wagonas buwo nuo tilto apie 25 pėdos, dinamitas expliodawo, nuo expliozijos sugriuwo tiltas, o su juom nupuolė ir 10 taworais prikrautų wagonų, kurie su wisu susidaužė; kitoj tilto pusėj stowinti telegrafo stacija, teiposgi dratai, likosi sunaikyti. Nuo expliozijos pasidarė ola 50 pėdų ilga, 25 pėdų plati ir 5 pėdų gili. Susidaužę wagonai užsidegė, sudegė ir wienas užmuszto kunas. Nuo ko užgimė expliozija, nežinia; sprendžia, kad dinamito prikrautas wagonas turėjo iszszokti isz rėlių, nuo smarkaus prie to susitrenkimo ir expliodawo dinamitas.

STESEBENVILLE, OH. Netoli Fernwood, szitame pawietyj, bėgantis į rytus pasažierinis trukis perwažiawo wieną žmogų. Trukio maszinistas, pamatęs nelaimę, sustabdė trukį, bet tuom tarpu atbėgo taworinis ir abudu trukiai smarkiai susimuszė; trys wagonai tapo sudaužyti, o terp tų du Pulmaniniai miegojimo wagonai apart to—8 wagonai iszszoko isz rėlių. Prie to 6 žmonės likosi sunkiai apkulti.

7 Žmones Sudege.

KONTE, MIN. 8 d. Balandžio, naktyj, sawo namuose sudegė turtingas czianykstis prekėjas, Hausman, jo pati ir penketas waikų. Kada užgimė ugnis, wisi miegojo. Įsiweržus į gywenimą kaimynams, kurie pajutę ugnį, atbėgo su pagelba, kunai Hausmanų szeimynos buwo jau suanglėję ant deganczių lowų.

Susipjauste.

WATERBURY, CON. Wiename szito miesto saliune susipyko susirinkę italijonai. Isz pradžių barėsi ir koliojosi, bet ant galo iszsitraukė peilius ir pradėjo pjaustytiesi, prie to prisidėjo ir szinkorius, teiposgi italijonas. Wiskas pasibaigė tuom, kad du italijonai: Balefato ir Jurisani likosi mirtinai su peiliais subadyti. Balifato turi net 7 mirtinus sužeidimus, subadė juos broliai Marciani, kurie paskui pabėgo. Atkakusi policija suaresztawo saliunįką ir jo pagelbinįką, kadangi pasirodė, kad jie laikė subadytus, o broliai Marciani badė.

Jeigu jautiesi nesweiku, imk wienę CASCARETS, o iszgydys tawę, už 10 ir 20c.

Isz darbo lauko.

¶ Pereitą sanwaitę Suwienytose Wieszpatystėse buwo isz wiso 232 nusibankrutinimai, pereitą gi metą, tą paczią sanwaitę, buwo jų 252; Kanadoj buwo jų 32, pereitą gi metą 26. Nė laikraszczių szauksmai stumianti į karę, nė reikalawimai žmonių balsais iszrinktų kongreso pasiuntinių ir Washingtono senatorių reikalaujančių karės su Iszpanija, iki sziol ne atsiliepia ant prekystos ir darbo sanlygų. Nusibankrutinimų paskutinėse sanwaitėse Amerikoj buwo mažiaus negu kitais metais; darbai dirbtuwėse neina mažyn, iszgabenimas kwieczių ir kornų į kitus krasztus teiposgi nesimažina. Turbut prekėjai, fabrikantai ir kapitalistai ne tiki, kad isz dabartinių rėkawimų galėtų isztikro karė užgimti.

¶ BAY CITY, MICH. Sztraikas darbinįkų laiwų dirbtuwių pasibaigė: sutaikė darbinįkus su kompanija szteto santaikos sudas, kurisai nusprendė, kad už 10 darbo walandų darbinįkai turi gauti 2.50 dol. ant dienos. Ant to nusprendimo abidwi pusės sutiko.

¶ NORTH PLATE, NEBR. Ant "Union Pacific" geležinkelio, užstojęs naujas prezidentas, Burt, stengiasi numažinti algas darbinįkų ir tarnų. Darbinįkai ir tarnaujanti ne nori ant to sutikti ir rengia sztraiką.

¶ PITTSBURG, PA. Czianykszczio apskriczio kalnakasiai isz naujo pakėlė sztraiką. Priežastis sztraiko yra ta, kad kastynių sawinįkai nepildo to, ką pažadėjo ant atsibuwusios pereitą metą kalnakasių konwencijos Chicagoj.

¶ WAUKEGAN, ILL. Nuo 15 d. szio mėnesio ketina pradėti darbą cukraus fabrikas, kuris jau kelis metus stowėjo. Darbai wisų kitų to miestelio fabrikų eina gana gerai.

¶ PHILADELPHIA, PA. Sawo dirbtuwėse, "The Pennsylvania Steel Co" duoda darbą tikt darbinįkams ne prigulintiems į uniją, unijonistų wisai nepriima.

¶ HAZLETON, PA. 300 darbinįkų Yorktown kastynių pakėlė sztraiką. Priežastis sztraiko yra ta, kad kompanija, be jokios priežasties, praszalino nuo darbo wieną darbinįką prigulintį į uniją.

¶ RACINE, WIS. Czianykszte miesto roda užgyrė 8 walandų darbo laiką wisiems miesto darbinįkams. Užmokesnį gaus jie tą patį, kokį gaudawo dirbdami po 10 walandų.

¶ WELLSVILLE, OH. Rengia czia naują geležies liejinyczią, darbai prie statymo tos dirbtuwės triobų jau prasidės nuo ateinanczios sanwaitės.

¶ RANKIN, PA. Czianykszcziose drato dirbtuwėse dirba gerai, darbinįkai mainosi ant dienos: wieni dirba dieną, kiti naktyj.

¶ LORRIN, OH. Pradėjo czia statyti kelis naujus kokso peczius, kur žada priimti prie darbo 200 darbinįkų.

¶ DU BOIS, PA. Czianykszczios geležies dirbtuwės bus padidintos; priims prie darbo kitą tiek darbinįkų.

¶ HUBBARD, OH. Czianykszczios geležies liejinyczios likosi uždarytos; perkelia jas į Youngstown, Oh.

¶ TERRODALE, ILL. McCosh Steel Co. žada czia pastatyti naują drato dirbtuwę, kurioje rastų darbą keli szimtai darbinįkų.

¶ DAYTON, TENN. Czianykszczios Coal and Iron Co. padidino wėl darbinįkų uždarbį ant 10%.

¶ MUSKEGON, MICH. Czianykszcziose geležies dirbtuwėse, kurios stowėjo nuo kelių mėnesių, pradėjo wėl dirbti.

¶ LEBANON, PA. Czianykszcziai kokso pecziai pradėjo darbą, kur diktai darbinįkų gawo darbą.

¶ GALLITZIN, PA. Mitchel Coal Co. stato czia 50 naujų kokso peczių, kur diktai darbinįkų galės gauti darbą.

¶ PHOENIXVILLE, PA. Darbai eina czia gerai ir isz kitur atkakę darbinįkai gauna darbą.

Pamegyk dėžutę CASCARETS už 10c., geriausia sutaisytoja plauczių ir wisu widurių.

ISZ Lietuwiszku dirwu

Szwiesos mums reikia!

Szwiesos mums reikia, mokslo—tą ant žodžių wisi pripažįsta, bet gywenime pasirodo, kad szwiesos labiausiai bauginamėsi, net tuli musų wadowai stengiasi nuo szwiesos spindulio tamsuolius apsaugoti. Szwiesa ne pawojinga, bet ant kiekwieno žingsnio žmogui reikalinga; tuom tarpu daug turime faktų paro danczių, kad mes pats prideranczіai jos wertės ir mierių nepažįstame. Gauname antai nuo skaitytojų pasiskundimus, kad musų tuli kunigai net per pamokslus draudžia žmonėms skaitymą knįgų ir laikraszczių, nupeikia mokslą kaipo pawojingą tikėjimui. Mes nenorime tikėti, kad tie pasiskundimai butų teisingi, netikime, kad musų kunigai draustų žmonis nuo apsiszwietimo. Tas gal drausti nuo apsiszwietimo, keno mokslas bauginasi szwiesos, keno mokslas yra klaidus, neteisingas, teisybė gi szwiesos nesibijo. Mums rodosi, kad tikėjimas teipjau nuo sawo iszpažintojų reikalauja szwiesos, kaip ir kitos žmogaus gywenimo dirwos. Be szwiesos žmogus nesupras prideranczіai dwasios tikėjimo, tikrų jo doriszkų pamatų, o be to ir tikėjimas pawirs į pildymą wien jo formų, su neužkanta kitaip formas atliekanczių. Kaip ant to žiuri speeijalistai tikėjimo mokintojai? Kaip tikėjimiszkuose, teip ir kituose reikaluose reikalingas mokslas ir szwiesa. Ką tikt norėsime nuweikti, wisur patiksime reikalą szwiesos ir mokslo. Norėdami pagerinti materijaliszką lietuwių padėjimą, turime pirma isztirti, ant ko tą remti, kur yra mums liuosa dirwa. Nuo jieszkanczių darbo darbdawiai teiposgi reikalauja atsakanczio mokslo ir apszwietimo. Kodėl antai wokiecziai arba szwedai, ir prancuzai geriaus apmokamus gauna darbus negu lietuwiai, lenkai, slowakai arba italijonai? Todėl, kad apszwiestesni. Apszwiestesni gaiwalai turi įtekmę ir ant Amerikos rando, mes gi tokios įtekmės ne turime; pirmutiniai žino, ko nuo rando gali ir priwalo reikalauti, pas mus yra kitaip: tuli politikieriai weda tamsuolių pulkus prie balsawimo ir užtai tikt tie politikieriai turi sau naudą, tiems mažai rupi wisuomenės nauda. Teip wisada be supratimo elgdamiesi, mes žudome paguodonę, užsipelnome neužkantą ir per tai ir musų padėjimas wis eina niekyn.

Reikia mums szwiesos, bet mes kaip sziksnotsparniai jos bauginamėsi. Rods gerų lietuwiszkų mokslainių Amerikoj ne turime ir tokių, kokias turime, yra mažai, jose mokinasi gal deszimta lietuwiszkų waikų dalis. Antai Chicagoj, kur skaito lietuwių apie 10000, lietuwiszką parapijinę mokslainę lanko wos apie 30 waikų. Ką gi weikia kiti? Nors Illinojaus sztete wisi waikai priwerstinai turi lankyti mokslainę, bet didesni lietuwių waikų dalis ne lanko nėjokios mokslainės. Ar gi žingeidu, jeigu mus tamsuoliais wadina? Jeigu mums netruktu noro, juk mes Chicagoj lengwai galėtumė apturėti miesto kasztais užlaikomą lietuwiszką mokslainę, į kurią galėtume parsitraukti isztikro gerą mokintoją. Waikų ant to bus užtektinai, reikia wien noro mokintiesi, o to musų broliams truksta, jie net slepia nuo mokslainių užweizdos sawo waikus.

Ne drauskime todėl nuo szwiesos, ne drauskime nuo lankymo nors publiszkų mokslainių, kadangi mokslainė, kokia ji ne butų, wisgi jau geresni už nėjokią; raginkime kiek galėdami wisus prie apsiszwietimo ir mokslo! Mokslas, koks jis ne butų, wis geresnis už tamsą. Kas draudžia nuo szwiesos, tas ne yra musų draugu, tas stumia mus į prapultį.

Likimai musų užmanymų.

Musų lietuwiszkuose laikraszcziuose gana buwo pakelta wisokių užmanymų, bet ne daug jų likosi įkunytų. Musų laikraszcziams ir jų raszėjams užmanymai suteikia wien progą pamokyti ir nubarti užmanytoją, o ne paremti užmanymą, jam pritarti, nors užmanymas isz tikro butų naudingas ir nors jį įkunyti ne butų teip sunku. Tas parodo, kad mes wienybėj ne istengiame nieko nuweikti ant brolių labo. Kiekwienas naujas užmanymas suteikia mums wien naują progą terp sawęs pasikolioti, ko mes teip isztroszkę kaip žuwys wandens. Kad tas neina ant musų brolių naudos, tą kiekwienas numano, bet ką gi padaryti, kad mes kitaip elgtiesi ne mokame ir ne galime. Paskutiniuose laikuose užgimė wėl keli laikraszczių užmanymai ir nors jų nau dos nieks ne gal užgimti, randa jie kituose laikraszcziuose ne kritiką ir pataisymą, iszplatinimą, bet tiesiog nupeikimą.

Dras Szliupas užmanė "Keliaujančią mokslo draugystę", už tai "Rytas" nė ne bando taisyti pagal sawo nuomonę užmanymą, kritikuoja ne užmanymą, bet užmanytoją. Kodėl "Rytas" ne sutweria tokios draugystės isz sawo pusės, kuri platintų mokslą ir szwiesą terp tamsuolių? Czia lygiai Dr-ui Szliupui, kaip ir "Rytui" gana plati dirwa: jeigu "Rytas" geriaus darbą atliks, daugiaus turės sawo prelekcijų klausytojų, jeigu geresnės bus parengtos p. Szliupo draugystės, žinoma, kad ten rinksis daugiaus žmonių.

Ant užmanymo "Varpo" sulyginti alfabetą atsiliepė "Karde" p. J. G. ir sawo raszte nupeikė naują alfabetą, nepatinka jam "czekiszki" ženklai ant č ir š. Jis liepia mums palukėti, kol kitos tautos juos priims, tikt ne paseko kokios. Ženklai č ir š ne nauji, juos wartojo pirmutiniai lietuwiszki raszėjai jau seniai: antai Szirwydo rasztuose yra tie ženklai. Mes Amerikoj teip sudarkėme sawo kalbą, kad jos ne priims Lietuwos žmonės, kadangi neužilgio musų laikraszczių lietuwiszka kalba bus Lietuwoj nesuprantama, musų lietuwiszki rasztai taikyti prie pratinimo lietuwių skaityti angliszkoj kalboj rasztus neužilgio ne ras Lietuwoj wietos. Antai "Kardas" wisur wartoja moksliszką terminologiją pagal angliszką isztarmę ir tuom daugiaus painių padaro negu skirtumas raszybos ir alfabeto; kadangi angliszkos isztarmės moksliszkuose terminuose ir warduose nieks daugiaus ne wartoja ir per tai tie moksliszki rasztai Lietuwoj ne gal rasti pritaikymo. Bet ar musų raszėjai panorės pritaikyti terminus prie lietuwiszkos kalbos? Reikalus alfabeto galime dar palikti ant toliaus, mums rodosi swarbesni yra moksliszki terminai, kuriuos neatbutinai reikia raszyti wienodai. Raszyba ir alfabetas susilygįs wėliaus pats: kaip tikt Lietuwos inteligentai paleis daugiaus rasztų su sawo alfabetu ir Amerikos raszėjai prie to turės taikytiesi.

Numirė lietuwys lenkiszkas patrijotas

Philadelphioj pasimirė lietuwys, lenkiszkas patrijotas, Andrzejkowicz. Jis buwo bene tikt pirmutiniu cenzoriumi lenkiszko Związko. Lenkiszkuose laikraszcziuose peikė wisus lietuwius, kurie rėmė lietuwystę ant lietuwių, o ne ant "braci polaków". Senas jau buwo žmogus, todėl negalėjo supracti, kad lenkystė ir lietuwystė tai ne tas pats. Niekaip negalėjo suprasti, kad lietuwiams lenkai teipjau swetimi, kaip maskoliai arba wokiecziai. Stengėsi jis waryti lietuwius į lenkiszką tinklą ir isz tikro diktai jų ten suwarė.

Isz Waukegan, Ill.

Per Welykas tuli lietuwiai pasigėrę, pradėjo musztiesi kumszczіomis, paskui jau lazdos ir akmenys buwo darbe, pakol ant galo pribuwusi policija ne suėmė peszt'tukų ir nepasodino jų į kalėjimą. Sudas pesztukus nubaudė po $13. 90. Tuli nubaustieje neturėjo pinįgų ant užmokėjimo, turėjo nuo žydo pasiskolinti, žinoma, ant žydiszkų palukų. Ar tai ne gėda tiems lietuwiams?

Isz wisur.

‖ Prancuzijoj, iszkirtus seniaus buwusias girias, daugelis urių, kurios seniaus tiko didelių laiwų plaukimui, teip nusekė, kad sziądien laiwams ne tinka, kadangi per mažai turi wandens. Wiena isz tokių upių, kuria dar pradžioj pereito amžiaus daugybė laiwų wažiojo taworus, o sziądien pastojo netinkanti laiwams—yra Loars. Bandė tą upę gilinti, bet ir tas nieko ne gelbėjo, kadangi ir pagilinta per mažai turėjo wandens. Aut padarymo Loaros tinkanczia laiwams, su sitwėrė dabar kompanija, kuri nori tai upei sutėikti wėl daugiaus wandens per užsėjimą jos ir kitų į ją įpuolanczių upių apskriczių giriomis, paczių upių gi krantus apsodys bambusu augancziu Korėjoj, kadangi indiszkas Prancuzijoj iszszala. Kasztuos tas rods daug, bet užtai sziądien apmirę ant tos upės miestai, pradėjus laiwams plaukinėti, wėl atgis.

‖ Austrijos konsuliai isz Brazilijos praneszė sawo randui, kad Brazilijos randas iszsiuntė į wisokius Europos krasztus sawo agentus, ant prikalbėjimo 100000 ateiwių, kurie reikalingi ant darbo kawos plantatoriams. Kadangi darbas ant plantacijų nesweikas, sunkus ir mažai apmokamas, wietiniai darbinįkai dirbti ne nor, plantatoriai szaukiasi prie sawo rando, kad tas pargabentų europėiszkus ateiwius, kuriuos, atkakus, galės į sawo wergus pawersti. Agentai toki gal atkakti ir į Lietuwą, gal stengsis, žadėdami norintiems į Braziliją keliauti ne butus daiktus, aukso kalnus. Tegul todėl nuo jų lietuwiai apsisaugos. Sanlygos darbo Brazilijoj niekai, ten nieks ne pralobo, tegul todėl nieks ten nekeliauja.

‖ Maskolijoj, tas tamsių maskolių ne surbia, kas to daryti nenor. Neseniai į miestą Akkermaną, pietinėj Maskolijoj, atkako moteriszkė, kaip ji sakosi, isz Jeruzolimos ir kaipo atėjusi isz szwentos wietos, griebėsi tuojaus gydymo ligonių, nors apie ligas mažiaus iszmano negu kiaulė apie aksomą. Pardawinėja ji waistus, žinoma labai brangiai, kaipo paeinanczius isz szwentos wietos, nuo wisokių ligų, k. w.: kad wisiems patikti, mergoms, kad greitai gautų jaunikį, kad pralobtų, nuo pelių ir žiurkių, nuo blusų ir tt. Perkantiems nuo jos waistus pasako ateitį dykai. Žmonių kasdieną pas tą prigawėją daugiaus atsilanko negu nedėlioms į bažnyczią arba į mokslaines wiso pawieczio.

‖ Į miestą Aleksandrową, ant Lenkijos su Prusais rubežiaus, atbėgo Prusų geležinkelio trukis, kuriuom daug žmonių keliawo į Maskoliją; terp atkakusių buwo ir dwi neiszpasakytai storos maskalkos. Muitinyczios urėdnįkams tas jų storumas pasirodė ne paprastu, todėl jie papraszė storules į kitą kambarį ant rewizijos. Pasirodė, kad urėdnįkai turėjo tiesą: maskalkos grįžtanczios isz Prusų turėjo ant sawęs apsiwyniojusios tiek užrubežiuose pirktų brangių audimų, stuczkų, mezginių, kiek jų nėra kiekwiename mažesnių miestų krome. Norėjo mat jos prigauti maloningą carą ir jo waldžias ir pargabenti užrubežinius taworus be muito, o muitai ant tų taworų Maskolijoj dideli.

‖ Pietinėj Wengrijoj ir Austrijoj, kur pereitą metą buwo dideli twanai, gywentojus pasiekė badas: Kroatijoj truksta ne tikt grudų ant užsėjimo laukų, bet ir žmonėms ant maisto, daugumas maitinasi wien isz paszelpos, kokią randas alkstantiems dalina; ant suteikimo warguoliams uždarbio, pradėjo wisokius ant wieszos naudos darbus, bet daugumas darbo jieszkanczių, dėl nedatekliaus maisto, teip silpni, kad wisai dirbti negali. Kikindos apskrityj prie darbų susirinko 684 žmonės, bet isz jų tikt 124 dirbti galėjo, kiti buwo iszbadėję ir teip nusilpę, kad nieko dirbti ne galėjo ir jų prie darbo ne priėmė.

‖ Mieste Winnicoj, Podoliaus gub., Maskolijoj, į gywenimą urėdnįko renkanczio pinįgus nuo rando szinkorių už parduotą degtinę, naktyj atėjo keli užsidengę weidus su liczynoms wyriszkiai; iszmuszė duris, įskraustė į widų. Paties pinįgų rinkėjo nebuwo namieje, gywenime buwo wien jo pati ir tarnaitė. Užpuolikai suriszo tarnaitę ir užrakino suriszta wirtuwėj, atėję į miegstubę, užmetė ant gulinczios lowoj maskoliszko urėdnįko paczios patalus, wienas dabojo moteriszkę, kiti gi kraustė gywenimą. Surinktų nuo szinkorių pinįgų buwo isz wiso 5312 rublių. Wisus juos ir paėmė wagiliai, kurių iki sziol nesusekė.

‖ Szeszi tukstancziai szeimynų mahometonų gywenanczių po maskoliszko caro waldžia ant Kaukazo, atsiszaukė į Turkijos sultaną su praszymu, kad jiems daleistų persikraustyti į Turkiją, kadangi jiems nusibodo skriaudos, kokias turi kęsti nuo maskoliszkų urėdnįkų. Jie tikisi, kad sultanas daleis jiems persikelti į Mažąją Aziją ir tokiu budu maloningas caras neteks su wirszum 30000 pawaldinių. Ne nuo gero jie bėga isz po caro globos!

‖ Naktyj 21 d. Kowo, stacziatikiszkame klioszto riuje mieste Kurske nežinia kas widuryj cerkwės, po abrozdu Motinos Szwencziausios, maskolių laikomu užstebuklingą, pametė dinamito bombas, isz kurių dwi expliodawo ir pridirbo daug blėdies cerkwėj, sutraukė net abrozdo uždangą, bet paties stebuklingo abrozdo neužgawo.

‖ Mieste Charkowe, naktyj, į kasą wagonų dirbtuwės įsikraustė trys apsiginklawę plėszikai. Kasoje buwo su wirszum 25000 r., bet kasos iszardyti nepasisekė, paėmė jie wien pinįgus isz kasieriaus stalcziaus, isz wiso 715 rublių auksu ir su jais prasiszalino niekeno ne sulaikyti.

‖ Laikrasztis "Italia", iszeinantis Ryme, pranesza, buk koksai popiežiaus urėdnįkas (laikrasztis prawardės jo nepaduoda), paszlawęs 1½ milijono lyrų (apie 300000 dol.), iszdamė su jais isz Rymo ir kaip spėja, pasislėpė ant prigulinczios Grekijai salos Korfu.

Naujausi iszradimai.

‖ Wokiszkas Windobonos laikrasztis, "Neue Freie Presse", placziaus apraszo apie neseniai iszrastą, lenko Szczepaniko, telektroskopą, su kurio pagelba galima wiską matyti isz labai toli, paweikslan, ēsantis Amerikoj gal matyti ką weikia jo tēwai Lietuwoj, arba kitur, jeigu tikt gywenimas Amerikoj ēsanczio bus sujungtas su gywenimu jo tēwų Lietuwoj ēlektriszkais dratais. Elektriszkais dratais mat isz toli ateina wisoki paweikslai, kuriuos atmusza atsakancziai pritaisyti weidrodžiai teip, kad žiurintis wiską mato teip, kaipi kad jis butų toj paczioj wietoj, isz kur tie abrozdai weidrodyj atmuszti. "Neue Freie Presse" sako, kad telektroskopo iszradējas tikisi tą prietaisą pritaikyti ne tikt prie per neszimo abrozų wisokių wietų, žmonių ir tt. isz labai toli, bet ir prie telegrafų teip, kad ne reiks su wisų telegrafuoti, kadangi telektroskopas atmusza tuojaus weidrodyj wisą rasztą ant telegrafo paduotą, todēl ir ant nusiuntimo telegramų į tolymus krasztus ne reiks tiek laiko, kaip dabar. Ta pati prietaisa galēs but sunaudota ant persiuntimo rankraszczių, fotografiszkų paweikslų, net laikraszczių. Užtenka rankrasztį, arba szwiežiai spaustuwēj atmusztą laikraszczio numarį prikabinti prie telektroskopo, paspausti atsakancziai plunksnas ir jis atsimusza toj wietoj, kur siųsti norējome teip, kaipi kad jis butų skaitanczio rankose. Tokiu jau budu galima siųsti į laikraszczius ne tikt rankraszczius, bet ir illiustracijos, kurias reikia tikt nuo weidrodžio su fotgrafijos pagelba nuimti. Patalpinęs laikrasztyje "Neue Freie Presse" žinias apie tą naują iszradimą atsilankē pats pas iszradēją ir apraszo tą, ką pats matē. Reikia pridurti, kad laikrasztis tasai yra laikomas už geriausią terp wokiszkų, todēl tyczia melagingų žinių ne talpintų.

‖ Prie termometrų paprastai wartoja gywajį cidabrą arba merkuriją, kurisai, skēsdamasi nuo szilumos ir besitraukdamas nuo szalczio, įpiltas į stiklines dudeles, parodo temperaturą arba szilumos gradusus. Gywasis sidabras wienok suszala prie 32° Reaumuro termometro. Todēl ant matawimo žemesnių temperaturų termometrų dudeles pripila su spiritu, kurisai pakelia szaltį net 100° žemiaus zero. Rods žemēs oras niekada ne buwa teip szaltas, bet mokslinczіai moka jau padaryti ir daug didesnį negu 100° szaltį; ant iszmatawimų tų didelių szalczių jau ir spiritiniai termometrai ne tinka. Profesorius Kohlraush surado dabar kitą skystimą, kuris pakenczia daug didesnį negu spiritas szaltį ir todēl jis tinka ant pripildymo termometrų paskirtų ant matawimo didžiausių szalczių; tas naujas skystimas yra—petrolejaus eteras, kurisai pakenczia net tokį szaltį, prie kokio musų žemēs oras iszgarinio persikeiczia į skystimą.

Juostos musų žemēs ir jų įtekmē ant žmogaus.

Žinote, kad kaslink klimato, arba aiszkiaus kaslink szilumos, musų žemē dalinasi į juostas: isz abiejų pusių ekwatoriaus iki teip wadinamų tropikų, per žemēs widurį traukiasi juosta karszto klimato, isz abiejų tos juostos pusių, taigi į pietus ir į sziaurius, eina juostos widutinio klimato ir už tų juostų, krasztuose prie abiejų polių, eina juostos szalto oro. Toksai klimatiszkas padalinimas ant juostų atsiliepia ir ant paczios žemēs, jos pawirszius arba dirwa dalinasi teiposgi į juostas turinczias sawo gamtiszkas ypatybes, kurios atsiliepia ant wiso gywenimo žmonių ir kitų organiszkų sutwērimų. Juostos tos traukiasi nuo wakarų rytų link mažiaus arba labiaus paraleliszkai su paralelēms musų žemēs kamuolio. Juostos tos musų žemēs dirwos skiriasi wiena nuo kitos sawo gamtiszkoms ypatybēmis: augancziais augmenims, sawo gywentojų užsiēmimu, žemēs waisingumu ir jos parwa. Juostų tokių yra kelios.

Sziaurini, borealiszka arba tundru juosta yra sziauriuose, poliariszkuose krasztuose. Didžiausią įtekmę ant tos juostos turi szaltis, sziluma ir smarkus sziauriniai wējai. Tuose krasztuose laike besitraukianczių per pusę metų naktų buwa puiki sziaurini szwiesa, wasaros laike traukiasi wēl szwiesa, taigi diena per kitą pusę metų; tuose krasztuose buwa arba naktis, arba diena ir tai per isztisą pusę metų; wasara czia trumpa, bet sulyginant karszta: oras drēgnas, bet žemēj, taigi dirwoj oro nedaug, todēl žemē wisada suszalusi, negal suszilti ir iszpurpēti, gywybē apsireiszkia tikt atlēkus pawasario paukszciams. Juosta ta apgywenta tautų finiszkos kilmēs. Isz naminių gywulių augina tikt szunį ir sziaurinius elnius. Žmonēs minta žuwimis, kurias walgo žalias, bet daugiausiai jie suwartoja didžžuwių taukų, trono, kadangi szaltas oras priwerczia juos walgyti kuo daugiausiai riebumo. Geria jie teiposgi newirintą, žalią gywulių kraują; duonos wisai nepažįsta. Rēdosi į žwērių kailius. Medega triobų statymui yra ledas, sniegas, suszalusi žemē ir žwērių kailiai; tankiai žmonēs iszkasa duobę suszalusioj žemēj, kur szilcziaus, kad tikt apsisaugoti nuo neiszpasakytai szaltų sziaurinių wējų. Stowi ant žemo kulturiszko laipsnio, mažo ugio, bet druti ir sweiki; dirba jie reikalingus įnagius ir ginklus isz akmens ir isz kaulų, geležinių įnagių daugelis tos juostos tautų dar wisai nepažįsta.

Giriu juosta, traukiasi sziaurinēj widutinio oro juostos dalyj; sziaurinēj tos juostos dalyj yra dar ir dabar girios, pietinēj gi girias jau isznaikino žmonēs; sziaurinēj dalyj auga girios spyglinų medžių, pietinēj gi prisimaiszę ir lapuoti. Klimatas czia, teiposgi szaltas ir drēgnas. Ilgumas wasaros 1—4 mēnesių. Dirwa palszos, o kaip kur net wisai baltos parwos, mažai turi traszos. Auga czia: rugiai, miežiai, awižos sziaurinēj dalyj, pietinēj gi dar linai, kanapēs ir žirniai. Sziaurinēj dalyj augina finiszkų weislių mažus, bet drutus arkliukus, prie tokių priguli ir musų žemaitiszka weislē, pietinēj dalyj ta weislē susimaiszē su kitoms ir sutwērē netikusią weislę tokią, kokią augina antai Baltgudijoj arba Lenkijoj, ožkos didumo. Weislē raguotų gywulių teiposgi menka, paeinanti gal nuo laukinių weislių zubrų, turų, bizonų, bet per neprižiurējimą, stoką paszaro, nupuolusi. Pirmutiniai tų krasztų gywentojai buwo finai, wēliaus atkako slawai, germanai, priesz juos gi lietuwiai ir nustumē finus toliaus į sziaurius. Kadangi žemē toj juostoj neturi užtektinai traszos, todēl ji negalējo wisų gywentojų iszmaityti, dalis jų turējo griebtiesi pramonēs ir amatų. Pietinēj tos juostos dalyj yra Lenkija, sziaurini Wokietija Anglija turinti daugiausiai fabrikų.

Juodžemio juosta turi trasziausią dirwą krasztuose widutinio oro. Žemēj yra czia daug wisokių lengwai tirpstanczių druskų ir supuwusių augmenų likuczių. Krasztai tie sausi, žiemą sniego mažai, todēl szaltis ir sziluma trupina žemēs pawirszių ir per tai suteikia pawirsziui wis daugias waisingos žemēs. Augina czia kwieczius, melonus. Arkliai greiti, netruksta ir weislių drutų. Raguotų galwijų weislēs didesnēs ir geresnēs negų pirmiaus paminētoj juostoj. Pirmutiniai tų krasztų gywentojai buwo Skytai, dabar gi yra czia tautos wisokių kilmių. Kadangi žemē neiszpasakytai waisinga, todēl ir gywentojai užsiima daugiausiai žemdarbyste. Pietrytiniuose stepuose pasitaiko dideli plotai žemēs druskos užkloti.

Juosta sausa prie tropiku krasztu. Wasara czia ilgesni negu žiema. Augina maisą, winwuoges, tabaką. Isz naminių gywulių toj juostoj augina geriausius ant swieto arklius, yra czia ir laukinių weislē, kuprānugarius, mulus ir tt. Auginami gywuliai suteikia pieną ant maisto. Pirmutiniai tų krasztų gywentojai, tautos totoriszkos, ir kitokios kilmēs mongoiszkos rasos.

Dregnoji karszta teip wadinama lateritini juosta. Padirbta ji wulkaniszkų pajiegų ir saulēs spindulių, dirwos parwa raudona kaip waris. Wasara czia traukiasi per isztisus metus; tuose krasztuose wieton žiemos, buwa smarkus lytus. Lytaus czia per wieną dieną daugiaus nupuola negu musų krasztuose per isztisus metus. Auga kokosiniai rieszutai, ananasai, kakao, kawa, wanilija, cinamonai, teiposgi wisoki nuodingi augmens. Isz gywulių paminēti reikia: kupranugarį, slonių, lamą, isz paukszczių–sztrausą, dabar kaipo naminius auginamus. Wieton gywulių pieno, tų krasztų nuožmi gywentojai pasinaudoja isz moterų pieno; priguli jie prie wisokių parwuotų rasų: negrų, drawidų, indo–chinieczių, malajonų, papuasų. Minta daugiausiai augmenų maistu. Daugumas ne wartoja nē jokio apsirēdymo. Gywena olose žemēj iszkastose, uolų plyszиuose, arba dirba lizdus ant medžių, kaip paukszcziai. Wienaitinis užsiēmimas jų: jieszkoti maisto, kas lengwai atsiema, kadangi waisinga tų krasztų žemē wiską, ko reikia žmogui, duoda be darbo.

Kokios parwos szwiesą toliausiai matyt.

Wokietijos jurinįkystēs užweižda neseniai darē bandawones ant persitikrinimo, kokios parwos szwiesą toliausiai matyt ir kaip toli galima matyti žiburius ant jurių? Ant palyginimo paēmē pažįstamas, ant laiwų wartojamas Hefnero lampas. Gal ne wienam isz skaitytojų rodosi, kad ant tokių lygumų kaip jurēs szwiesą wienos žwakēs pajiegos galima kelias mylias ir toliaus matyti? Isz atliktų bandawonių pasirodē, kad žiburys turintis wienos žwakēs pajiegą, taigi Hefnero lampa uždengta paprastu ne parwuotu stiklu, prie labai permatomo oro ir dideliai tamsioj naktyj, matyt ne toliaus kaip 1,33 jurių mylių arba apie 2½ wiorsto, apsiniaukusioj gi arba lyjancziоj naktyj daug arcziaus. Kadangi pagal terptautiszką, taigi per wisų krasztų susitarimą, oceaniniai garlaiwiai, ant apsisaugojimo nuo susimuszimo laike tamsios nakties, turi turēti ant stiebų žiburius, kuriuos galima matyti ne mažiaus, kaip nuo 5 jurinių mylių, žwējų gi laiwai nuo 3 mylių, taigi, isz dabartinių tirinejimų pasirodo, kad garlaiwių žiburiai ant stiebo turi turēti pajiegą 20 žwakių, žwējų gi 8. Tokios szwiesos wienok neiszduoda paprastos kerosininēs lampos, todēl jų pajiegą reikia padidinti atsakancziais atmuszancziais szwiesą weidrodžiais. Ant to, idant užmatęs ant jurių žiburį, laiwas žinotų, į kurį krasztą plaukia laiwas, ir idant į laiką galētu isz kelio pasitraukti, wisų krasztų sutarta, idant naktyj plaukianti laiwai turētu ant wirszaus prikabintas teip wadinamas pozicijos lampas, kurios pakabintos laiwo pryszakyj, kairēje pusēje kybo raudona lampa, deszinēj gi žalia. Raudoną ir žalią szwiesą isz toliausiai galima atskirti, mēlyna, paweikslan, isz toliaus jau ne iszrodo kaipo mēlyna, bet raudona arba žalia. Kiekwienas parwuotas stiklas silpnina pajiegą žiburio, parwuoto negalima jau teip toli matyti kaip ne parwuoto. Kadangi sziądieniniai oceaniniai laiwai bēga su greitumu 20 jurinių mylių per walandą, taigi isz prieszingų pusių bēganti laiwai naktyj, jeigu jų pryszakyj yra žiburiai, kuriuos galima matyti tik nuo 5 jurinių mylių, ant perbēgimo to kelio reikalauja tikt 5–6 minutų, taigi tiek laiko jiems liekasi ant pasitraukimo isz kelio wiens kitam. Mažiausias pawēlinimas ir neapsižiurējimas turi pagimdyti laiwų susimuszimą. Tas isztikro gana tankiai atsitinka ir pagimdo dideliss nelaimes.

Antras metinis Balius.

Chicagoj, Gwardija D. L. K. Witauto turēs sawo antrą metinį balių, nedēlioj, 24 d. Balandžio, 1898, Bažnytinēje salēje ant Auburn av. ir 33 czios ul. Prasidēs 6 walandą wakare. Ant to užkwieczia wisus lietuwius ir lietuwaites prisirengti.

Komitetas.

GEOGRAFIJA
ARBA
MOKSLAS APIE ŽEME.
II DALIS.

(Tąsa).

Balkaniszkas pussalis turi du kalnų sistemu: vienas yra pratęsimu Alpų kalnų ir traukiasi nuo sziaurvakarų pietų link per visą Balkanų pussalį, kitas yra pratęsimu Karpatų kalnų, nuo jų atidalytas teip vadinamais "Geležiniais vartais", isz pradžių traukiasi teiposgi nuo sziaurvakarų pietrytų link, bet paskui, nuo spragos *Isker*, užsisuka tiesiog į rytus, prie Juodųjų jurių, paraleliszkai su upe Dunajum; yra tai *Balkanu* kalnai, nuo kurių ir pussalis turi savo vardą. Terp tų dviejų kalnų sistemų traukiasi *Centraliszkas iszkilimas*, ant kurio nugaros yra pavieni kalnai. Balkanų pussalio kalnai yra visaip iszsiszakoję, atskiros atžalos užima beveik visą pussalį, terp atžalų yra įdubimai, kurie pietrytinēj dalyj užima gana didelius plotus. Perējimai terp tokių įdubimų yra sunkus.

Paveikslelis 72. Vidurini Europa.

Kalnai Iliriszki ir Grekiszki susideda isz dviejų dalių, pietinēj dalyj yra Grekiszki kalnai, sziaurinēj gi Iliriszki. Rubežiumi terp jų yra upē *Drina*.

Iliriszki kalnai, vakarinēj dalyj vadinami *Dinariszkais Alpais*, traukiasi nuo sziaurvakarų į pietrytus, susideda isz kelių bēganczių paralēliszkai prie viens kito eilių, terp tų eilių traukiasi ilgos klonys, iszilgai kurių teka upēs prigulinczios prie *Savos* sistemo, kaip ant *Bosna*, *Drina*, kurios prasimusza per kalnų eiles ir įpuola į Savą. Į Adriatiszkas jures teka tikt viena upē *Narenta*, kuri ant savo kelio persimusza net per kelias kalnų eiles. Krasztutini prie jurių kalnų eilē likosi vilnių sudraskyta, kurios isz kalnų padarē salas besitraukianczias iszilgai kietžemio krantų. Augszcziausios virszunēs Iliriszkų kalnų nepereina vienok 2500 metrų arba 8250 pedų augszcziaus jurių pavirsziaus; virszunēs tos yra pietinēj dalyj, į sziaurius nuo ažero *Skutari*, taigi Montenegro kunigaiksztystēj.

Sistemas Grekiszkų kalnų sziaurinēj dalyj vadinasi *Pind*, turi daug atžalų, kurios į vakarus traukiasi iki Adrijatiszkų jurių, į rytus gi iki Egejiszkų, toj dalyj augszcziausia virszunē yra *Olimpas*, ant 3000 metrų arba ant 9900 pēdų augszcziaus jurių pavirsziaus. Helladoj kalnai traukiasi į pietrytus; toj dalyj augszcziausia virszunē yra *Parnas*, ant 2500 metrų, arba ant 8250 pēdų augszcziaus jurių pavirsziaus. Pietinę Grekijos užbaigą arba Peloponezą tveria *Arkadijos* iszkilimas, kurisai ne sijungia su Hellados kalnais. *Korinto* perkaklis yra žemas, bet kalnai bēganti nuo iszkilimo tęsiasi nuo pietų sziaurių link, augszcziausi isz jų yra *Taiget*, kurių virszunēs siekia 2500 metrų arba 8250 pēdų, jie užima vidurinį isz Poloponezo pussalių, pasibaigiantį Matapan priežemiu.

Balkanu kalnai, į pietus stacziai nusileidžia, sziaurinēj gi dalyj nusileidžia jie isz palengvo kaipo iszkilimas prie upēs Donajaus, kurio krantai yra augszti, status. Dar toliaus į sziaurrytus, nuo Donajaus iki Juodųjų jurių traukiasi *Dubrudžos* iszkilimas. Balkanų kalnai skirsto ir tekanczius vandenis, sziaurinēs upēs, kaip antai *Jantra*, teka į Donajų ir su juom į Juodasias jures, tekanczios gi nuo pietinio kalnų szono teka į Egejiszkas jures, isz tų svarbiausia yra *Marica*, į kurią įpuola upē *Tundža*. Balkanų kalnai ne teip augszti kaip Iliriszki, bet perējimai per juos sunkus. Isz perējimų svarbiausias yra *Szipka*, vedantis isz Jantros klonies į Tundžos klonį, pagarsējo jis paskutinēj Maskolijos su Turkais karēj.

Centraliszkas iszkilimas traukiasi nuo pietinēs dalies Iliriszkų kalnų, taigi nuo Montenegro, prie vakarinēs dalies Balkanų kalnų. Ant to iszkilimo yra atskiri gana augszti kalnai, kaip antai *Szar Dag*, vakarinēj iszkilimo dalyj, iszkilę ant 3000 metrų arba 9900 pēdų su virszum; yra tai augszcziausi kalnai ant viso Balkanų pussalio ir *Vitosz*, rytuose, netoli Balkanų, truputį žemesni už Montenegro kalnus. Isz prasidedanczių czia upių, *Morava* ir *Isker* teka į Dunajų, *Vardar*, *Strimon*, *Marica* teka į Egejiszkas jures. Upēs tos yra geriausi keliai dēl susineszimų pietinių su sziauriniais krasztais. Į pietus nuo to iszkilimo, nuo Vitosz kalnų, terp upių Strimono ir Maricos, traukiasi prie Egejiszkų jurių kalnai *Despoto Dag*, ne kiek žemesni už Szar Dago kalnus, taigi jie siekia teiposgi 3000 metrų arba 9900 pēdų augszczio.

Klimatas ant Balkanų pussalio szaltesnis negu vakarinių pietinēs Europos pussalių; tas paeina nuo jo kalnų: Iliriszki ir Grekiszki kalnai tęsiasi iszilgai vakarinių pakranczių ir uždengia kietžemį nuo sziltų vējų nuo Adrijatiszkų ir Joniszkų jurių. Besitęsianti per pussalio vidurį Balkanų kalnai uždengia sziaurinę pussalio dalį nuo įtekmēs sziltesnių Egejiszkų jurių, szalti gi ir sausi vējai nuo sziaurių ir rytų, per teip vadinamus Karpatų vartus, liuosai czia prisigriebia ir szaldo visą sziaurinę pussalio dalį. Todēl sziaurinēj pussalio dalyj didesnis yra skirtumas terp vasaros ir žiemos temperaturos, lytus czia buva vasaros laike teip kaip ir rytinēj Europoj, toliaus į sziaurius. Klimatas pietinēs dalies, iszgyrtas senovēs grekiszkų dainių, teiposgi diktai persikeitē iszkirtus girias; nupuolus žemparbystei, jurių pakrantēse gyventojų ne dirbamose, pasidarē daug klampynių. Kaslink žvērių, žvērys Vidurželminių jurių krasztų pasitaiko tikt Adrijatiszkų jurių pakrantēse ir prie Egejiszkų jurių. Isz laukinių žvērių gyvena czia *szakal*, gyvenantis kaimyniszkose svieto dalyse Afrikoj ir Azijoj, kas rodo, kad seniai Europa jungēsi lygiai su Azija, kaip ir su Afrika, atsiskyrē tikt vēliaus; senovēs laikuose Grekijoj gyveno ir liutai, kurie vienok likosi isznaikinti. Isz naminių gyvulių, apart raguotų galvijų, arklių, avių— augina czia ir ožkas, kurios ne daleidzia ataugti iszkirstoms girioms.

Balkanų pussalis užima plotą apie 10000 ketv. geografiszkų mylių, gyvena ant jo apie 20 milijonų gyventojų, taigi iszpuola po 2000 ant ketvirtainēs mylios. Pirmiausiai Balkanų pussalis buvo apgyventas *Iliru* ir lietuviszkos kilmēs *Traku* sziaurinēj dalyj ir *Grekonu* arba *Hellenu* pietinēj; paskutiniai, turēdami lengvesnius susineszimus su augszcziau kulturiszkai stovinczioms tautoms Azijos ir Egipto perēmē nuo jų kulturą ir ją paskui kēlē savistoviai, jie ją platino ir terp kitų Europos tautų. Grekonys todēl buvo pirmutiniais Europoj civilizatoriais, civilizaciją nuo jų paēmē gyvenanti kaiminystoj, ant Apeninių pussalio, rymionys ir platino toliaus po vakarinius ir sziaurinius Europos krasztus. Vidurinių amžių gadynēj, ant Balkanų pussalio nuo sziaurių atkako *Slavai*, kurie isz dalies iszstumē seniaus czia gyvenusias tautas, isz dalies su joms susimaiszē. Vēliaus per Dardanēlių pertaką prisigriebē isz Azijos *Turkai* ir apvaldē beveik visą Balkanų pussalį, uždējo czia savo vieszpatystę. Sziądien Balkanų pussalio gyventojai susideda isz szitų tautų: ant Rumuniszkos Žemumos gyvena *Rumanai*, paeinanti nuo senovēs *Traku*, bet jie nužudē savo kalbą, po įtekme rymionų priēmē romaniszką. Rumunai gyvena ne tikt ant Balkanų pussalio, bet rytinēj Vengrijoj iki Karpatų kalnų, didesni dalis prigulinczios Maskolijai Besarabijos yra teiposgi rumunų apgyventa. Sziaurvakarinēj Balkanų pussalio dalyj, į vakarus nuo Balkanų kalnų, gyvena slaviszkos kilmēs *Serbai*. Į rytus nuo jų, teiposgi slaviszkos kilmēs, *Bulgarai*, paeinanti isz susimaiszymo mongoliszkų Bulgarų su slavais, jų sodybos pereina į pietus per Balkanų kalnus ir siekia beveik Egejiszkų jurių. Pindo kalnuose, iszilgai Adrijatiszkų jurių, gyvena *Albaniecziai* arba *Szkipetarai*, paeinanti nuo senovēs Ilirų, jie užlaikē dar ir savo kalbą. Likusią dalį Balkanų pussalio, taigi visą grekiszką pussalį, pakrantes Egejiszkų ir Murmulinių jurių užima *Grekonys*, paeinanti isz susimaiszymo senovēs grekonių su slavais, daugiaus jie turi slaviszko kraujo negu grekiszko. *Turkai–Osmanai*, kurie valdē visą pussalį, gyvena miestuose pietrytinēj dalyj Trakijos ir Ilirijos, bet jų ne daug, galybē turkų puola Europoj ir nēra abejonēs, kad jie bus isz Europos iszvaryti. Sziądien po sultano valdžia yra jau tikt mažas pussalio szmotas, apie Konstantinopolių, jam dar priklauso neva ir Albanija, bet isz tikro czia tikt vardas jo valdžios užsiliko, tikra gi valdžia yra paczių albanieczių rankose; sultanui dar priguli ir tulos salos, didžiausia isz jų yra sala *Kreta*.

Ant Balkanų pussalio yra szitos vieszpatystēs:

Karalystē Rumunija. Užima ji sziaurrytinę pussalio dalį, į sziaurius atsiremia į Vengriją, į vakarus turi Serbiją ir Vengriją, į pietus Bulgariją, į rytus Juodasias jures ir Maskoliją. Rumunija yra ant kairiojo Dunajaus szono, tikt maža dalis kitoj Dunajaus pusēj, teip vadinama Dubrudža, po paskutinei Maskolijos su Turkija karei pateko Rumunijai, bet už tai ji nužudē isz kairēs pusēs Dunajaus į jures įpuolimo apskritį, kurį paēmē Maskolija. Žemē ant Rumuniszkos žemumos yra neiszpasakytai vaisinga, augina czia kvieczius ir kornus, kuriuos gabena į užrubežius, arcziaus Dunajaus yra puikios ganyklos, ant kurių ganosi didelēs arklių ir raguotų galvijų bandos. Gyventojai vienok ne turtingi, kadangi czia, kaip seniaus Lenkijoj arba Maskolijoj, kaimiecziai bajorų prispausti. Žmonių apszvietimas stovi žemai. Rumunija yra konstitucijonaliszka karalystē, taigi czia tiesas tveria ne karalius pagal savo norą, bet žmonių iszrinkti pasiuntiniai. Gyventojų turi Rumunija apie 6 milijonus. Didžiausias miestas yra *Bukareszt*, turintis 250000 gyventojų. karaliaus sostapilē.

2) **Kunigaiksztystē Bulgarija** yra į pietus nuo Rumunijos, užima ji szonus abiejų pusių Balkanų kalnų, susideda isz dviejų dalių: isz Tikrosios Bulgarijos į sziaurius ir Rytinēs Rumelijos, pietinēj dalyj. Bulgarija isz vakarų atsiremia į Serbiją, isz rytų į Juodasias jures, į pietus į pasilikusią po Turkijos valdžia Rumelijos dalį. Per Bulgariją teka upēs *Isker* ir *Jantra* įpuolanczios į Dunajų; per pietinę dalį prasimusza upē *Marica*. Žemē gana vaisinga, bet už tai girių mažai, medžių ne užtenka nē ant kuro, nē ant triobų statymo. Bulgarija turi su virszum 3 milijonus gyventojų; bulgarai darbsztus ir gyvena gana turtingai, augina daugiausiai kvieczių, isz naminių gyvulių turi daug kiaulių ir raguotų galvijų. Isz jų iszdirbimų garsus yra rožių aliejus, todēl daug jie rožių augina. Bulgarija neva yra po sultano virszinįkyste, moka jam metinį mokestį, bet isz tikro ji turi savo kunigaiksztį, kurisai valdo krasztą kaipo visai savistovis ir neprigulmingas valdonas. Isz miestų Tikrojoj Bulgarijoj svarbiausi yra: *Sofija*, kunigaikszczio sostapilis, vakarinēj Bulgarijos dalyj. *Ruszczuk*, ant upēs Dunajaus; *Szumla*, Balkanų kalnuose, tvirtynē. *Varna*, portinis miestas prie Juodųjų jurių. Rytinēj gi Rumelijoj svarbiausi miestai yra: *Filipopolis* ir *Kazanlik*, garsus savo rožių aliejumi; visos miesto aplinkinēs yra rožēmis apsodytos.

3) **Karalystē Serbija** užima plotą nuo upēs Drinos vakaruose iki Balkanų kalnų rytuose, nuo upēs Savos ir Dunajaus sziauriuose, iki Centraliszkam iszkilimui pietuose. Rubežiai Serbijos atsiremia nuo vakarų ir nuo sziaurių į Austriją, nuo rytų susiduria su rubežiais Rumunijos ir Bulgarijos, pietuose gi ne placziai atsiremia į Turkijos valdybas. Kadangi Serbija stengiasi platinti savo rabežius, todēl ant apgynimo Turkijos rubežių, randas partraukē prie Serbijos rubežių, į apskriczius Szar Dago ir Kossovo Lauko *Albanieczius* ir *Czerkesus*, po pergalējimui maskolių iszsikrauszcziusius į Turkiją isz Kaukazo. Serbija yra gana kalnuota: isz vakarų prisigriebia į ją atžalos Iliriszkų kalnų, nuo rytų gi atžalos Balkanų kalnų. Vakariniai kalnai apžēlę girioms, auga czia aržuolai ir slyvų medžiai. Terp rytinių ir vakarinių kalnų teka upē *Morava*, prasidedanti netoli Vardaro ir įpuolanti į Dunajų. Iki paskutinei Maskolijos su Turkija karei Serbija buvo po sultano virszinįkyste, teip kaip dabar antai Bulgarija, po minētai karei ji pastojo su visu ne prigulminga.

(Toliaus bus)

Wietines Žinios.

—o—

— Koksai I.C.Schad, isz Durand, Mich., atkako į Chicagą atsilankyti pas sawo brolį, gywenanti po nr. 3000 ant Michigan ave.; nepažindamas miesto, paklausė wieno praeiwio kelio, tas jam kelią parodė. Eidami, pradėjo sznekucziuoti. Schad pasipasakojo, kad jis rengiasi į Klondiką. Nepažinstamasis ir Schad susitarė ant rytojaus susitikti "Palmer house". Paskutinis atėjo į tą hotelį, bet sawo Chicagoj laimėto draugo czia nerado, todėl nusprendė pasiwaikszczioti. Ant kertės Michigan ir 30 ul., nežinia kas, drožė jam per galwą teip, kad jis apmiręs puolė ant trotuaro, kur jį rado policijantas ir atgabeno ant policijos stacijos. Schad turėjo prie sawęs 1100dol. pinigų, kuriuos jam užpuolikai isz kiszeniaus iszėmė. Kas ant jo užpuolė, nežinia, gal but, kad tą padarė ansai drangas, kurisai neatėjo į Palmer house.

— Gywenantis po nr. 165 Division str., Petras Collins, pereitos sanwaitės pėtnyczioj kalbėjo su sawo 18 m. sunumi apie politikos reikalus, bet mat sunus kitokių buwo nuomonių negu tėwas; negalėdami niekaip nuomonių sutaikyti, pradėjo bartiesi, ant galo sunus, turintis mažiaus kantrybės, pagriebė didelį peilį ir su juom durė tėwui keturis kartus į nugarą, nuo ko tėwas puolė ant grindų. Jo dukterys iszbėgo laukan szaukdamos policijos; sunus pasinaudojo isz sumiszimo ir pasislėpė; jo iki sziol nesuėmė. Sunkiai sužeistą Collinsą nugabeno į Alexijonų ligonbutį, bet daktarai neturi didelės wilties jį nuo mirties iszgelbėti.

— Du jauni airiszi: 19 m. John O'Connell, gywenantis po nr 852 N. Marshfield ave, ir 17 m. Joseph Hughes, gerai užsitraukę saliune, užėjo į szaudinyczią Robachto, po nr. 141 ant W. Madison ul. Hughes paėmė karabiną ir jį atkiszdamas, gazdino czia susirinkusius. Girtas O'Connell užmanė sawo draugui mieruoti į jį, ką tas ir padarė: numierawo, patraukė ir pataikė O'Conneliui į krutinę; tas paszautas puolė ant žemės. Paszaukė policiją, kuri paszautą nugabeno į ligonbutį; daktarai ne labai tiki, kad galima but jį nuo mirties iszgelbėti. Hughesą suaresztawo ir patalpino ant policijos stacijos.

— Airys, John Quinn, užsiczėdyjęs diktai pinigų, nusprendė su jais keliauti į Airiją, Chicagoj gyweno jis pas sawo swainį, po nr. 107 Hastings str. Paėmė jis 3000 dol. ir su jais iszėjo nusipirkti wisokių ant kelio reikalingų daiktų, bet jau daugiaus namon negrįžo. Turbut, musų miesto wagiliai ne tikt pinigus iszweržė, bet ir patį Quinną, užmuszę, kur nudėjo.

— Darbinįkas, Powylas Borowski, gywenantis po nr. 8450 Exchange ave., ėjo iszilgai geležinkelio linijos į darbą į dirbtuwę "Illinois Steel Works" ir negirdėjo isz užpakalio atbėganczio taworinio Baltimore & Ohio geležinkelio trukio. Trukis užbėgo ant nelaimingo darbinįko, parmuszė jį, rataj nupjowė kojas, sutrupino galwą; žmogus atliko ant wietos.

— Pereitos Subatos dieną, po nr. 1250 W. Taylor str., užsidegė meblių dirbtuwės Heywood Bros & Wagenfield. Subėgę ugnagesiai po ilgam darbui wienok ugnį užgesino, bet wisgi ji padarė blėdies ant 25000 dol. Sudegė daugumas medegos, padirbti mebliai ir įtaisos.

— Ant kertės 25 ul. ir Stewart ave., einant skersai geležinkelio rėlių, tapo perwažiuotos dwi jaunos merginos: 15 m. Ella Ryan ir 15 m. K. Shennow, gywenanczios po nr. 2943 ant Wallace str. Abidwi likosi trukio ratų sunkiai sumankytos

Nuožmios tautos moka gerai gydytiesi nuo tulų ligų.

Reikalas priwerczia teip mokslinczių, kaip ir paprastą tamsuolių griebtiesi wisokių tirinėjimų. Terp ciwilizuotų apszwiestų tautų iki neseniai daktarai neturėjo ant apsaugojimo nuo pasiutimo kitokio waisto, kaip iszdeginti įkandimo wietas; wienok sukandžioti negreitai galėjo pasiekti daktarą, kurisai mokėtų iszdeginti ikandimo wietas, iszdegintos gi per wėlai jau ne saugoja žmogaus, todėl tas budas daugumos sukandžiotų ne galėjo apsaugoti nuo pasiutimo. Neseniaus kaip 15 metų atgal garsus prancuzas, Pasteur, iszrado, ant apsaugojimo pasiutusių szunų sukandžiotų, skiepyjimo budą, teip kaip antai rauplių. Kadangi wienok tokių skiepyjimo įtaisų yra mažai, antai iki neseniai ant wisos Lietuwos ne buwo nė wienos, užlaikymas tokių įtaisų daug kasztuoja, todėl ir patsai gydymas warguoliams ir painus ir brangus. Dabar pasirodo, kad indiecziai nuo seniai turi kiekwienam prieinamą ir pigų ant apsisaugojimo nuo pasiutimo waistą. Apie tą waistą, iszeinantis Paryžiuj prancuziszkoj kalboj moksliszkas laikrasztis, "Cosmos", patalpino laiszką wieno misijonieriaus isz Chota Negpore, Bengalijoj, Rytinėse Indijose. "Trys mėnesiai atgal, raszo minėtas misijonierius, atkakau asz į Bakambai ir apsigywenau namuose wieno turtingo indieczio, kurį neseniai apkrisztyjau. Czia atsitiko, kad pasiutęs szuwa sukandžiojo 6 ar 7 žmonis, o terp tų, du mano pasamdytus daiktų neszėjus. Asz paliepiau tuojaus įkaityti geležies sztangelę, norėdamas įkandimo žaizdas iszdeginti. Indiecziai, pamatę mano rengimus, pradėjo juoktiesi. "Tas wisai ne reikalingas, atsakė jie, mes turime nuo sukandžiojimo geresnį waistą, jus tą tuojaus pamatysite." Pasiutęs szuwa likosi užmusztas. Indiecziai tuojaus perpjowė jo widurius, iszėmė dar krutanczias kepenis, supjaustė jas į szmotelius ir iszdalino juos terp sukandžiotų, kurie tuos szmotelius wisai žalius ir suwalgė. "Dabar jau nėra pawojaus," pasakė indiecziai. Kadangi asz nenorėjau tikėti ir wis rengiausi griebtiesi įkaitytos geležies sztangos, atwedė jie wieną wyriszkį, kurisai 5 metai atgal buwo teiposgi pasiutusio szuns sukandžiotas ir jam teiposgi dawė žalias kepenis užmuszto žwėries ir jis ne pasiuto, likosi iszgydytu. Dabar jau perėjo trys mėnesiai, ir isz anų 7 sukandžiotų nė wienas ne apsirgo, wisi jie sweiki, įkandimai užgijo. Kaip apie szitą waistą sprendžia daktarai gydytojai"? Isz to waisto gal pasinaudoti kiekwienas pasiutusių szunų sukandžiotas, tas gydymosi budas nieko ne kasztuoja. Angliszkas mokslinczius, Fraser, neseniai isztyrė, kad tulžis žmogaus ir žwėries naikina wisokių nuodų įtekmę, tame ir lygų nuodus. Cziabuwiai Indijos ir tulos nuožmios tautos Afrikos tą waistą jau seniai wartoja prie gelbėjimo nusinuodinusių, taigi daug seniaus negu Europos mokslincziai susekė gydanczią tulžies įtekmę. Apie gydanczią kepenų įtekmę mokslincziai tikt neseniai persitikrino, tuom tarpu laikomi už neciwilizuotus indiecziai apie tai nuo seniai žinojo.

Draugyszcziu reikalai.

Draugystė Lietuwos Sunų laikys sawo pusmetinį susirinkimą, salėje L. Ažuko, 3301 Auburn Ave, mieste Chicago, Nedėlioj, tuojaus po 12 walandai widurdienio, 17 dieną Balandžio, 1898 m., ant kurio priwalo pributi wisi tos draugystės sanariai.

Teiposgi yra užpraszomi dori žmonės lietuwiai ant prisiraszymo.

Su guodone,
Draugystė Lietuwos Sunų.

BALIUS.

Chicago, 17 d. Balandžio, 1898 m. salėje Pulaskio, 800 S. Ashland ave., tarpe 17tos ir 18tos ul, Dr-tė Dowydo Karaliaus daro pirmą metinį balių, ant kurio užpraszo wisus lietuwius ir lietuwaites atsilankyti ir pasilinksminti, nes bus pirmas balius po Welykų. Prasidės 5½ walandą wakare, ir trauksis per naktį. Įženga wyro su pana 25c. Grajys muzika Dowido Karaliaus.

Su guodone, KOMITETAS.

Jersey, City, N. J. Draugystė D. L. K. Algirdo turės sawo balių, 23 d. Balandžio, swetainėje New Irwing Hall, 216—218 Broome st. New Yorke, ant kurio užkwieczia wisus lietuwius kuo skaitlingiausiai susirinkti.

KOMITETAS.

Grand Opening!

Atidarės naują saliuną po nr. 594 S. Canal St., kertė 14th Pl., darau balių jo įkurtuwių ant subatos ir nedėlios, 23 ir 24 Balandžio, ant kurio grajys gera muzika. Užtai užpraszau wisus lietuwius atsilankyti.

Su guodone,
Endrus Morlenc.

Laiszkai ant paczto.

553 Andryewski Michal	680 Miknuz Frank
554 Anksckolnis Anton	684 Navela Mery
560 Barnas Jakob	688 Oleskuwicez Jan
566 Blockus Leo	690 Ostrowski Josef
569 Boraszewski A.	694 Patrane Jan
572 Boruszewski Jan	705 Pozdal C.
582 Danetowicz Aleks	711 Radowicz Kazimier
585 Dobkiewicz Katarz.	722 Rupinkis Vincent
592 Endres Joseph	731 Serwatta Jan
593 Enkanskis Jusep	736 Sitko Stanislow
594 Ernsin M.	751 Szymanski Wojciech
603 Gieva Jakub	754 Tirka Frank
610 Gurvon Gabriel	758 Triszczyla Antoni
625 Jasota Jan	759 Tuenkus Tadeus
629 Kamienowski W.	762 Wadas Wojciech
631 Kasiulis Kazimerz	764 Warpiot Anton
632 Karazowskis Ludw.	765 Warszynski M.
636 Kojalowicz Boleal.	777 Wadinski Joseph
643 Kasalik Josef	778 Wojtowicz Jan
653 Kudmove Annie	779 Wyeslo Felix
666 Lileikis Filix	785 Zolno Jozef

Pajieszkojimai.

Pajieszkau sawo draugo, Simano Palukaiczio, kuris pirmiaus gyweno Lauwrese, Mass. Turiu prie jo labai swarbų reikalą. Teiksis atsiszaukti ant szio adreso:

Charles Westfield,
261 Athens St. So. Boston, Mass.

Pajieszkau sawo szwogerio, Juozo Aleksos, isz Suwalkų gub., Seiwių gm. Ziwykelių kaimo. Yra labai swarbus reikalas, nes jo sunus atwažiawo isz Lietuwos ir norėtu su sawo tėwu susižinoti. Jis pats, ar kas kitas, teiksis man duot žinią ant szio adreso:

A. Sakawycziaus,
121 W. Camden St., Baltimore, Md.

Wargamistra,

Iszdawęs egzaminą Pennsylvanijos Konserwatorijos Kolegijoj, mokantis gerai west chorą ir galintis but mokintojum mokslainėj, dewintas metas Amerikoje, wertas $90 algos ant mėnesio, yra pasirengęs tarnaut už $70 ant mėnesio. Adresuokite:

George Baronas,
261 Adams st. Brooklyn, N. Y.

(22—4)

Kurie norite FARMOS, tai pirkit iszsyk gerą ir naudingą!! 16 angliszkų mylių nuo New Yorko, didžiausios turgawietės ant swieto, yra ant pardawimo gražus lietuwiszkas dwarelis: 128 akeriai derlingiausio lauko, didelės, beweik naujos, triobos (insur. ant $4000), 14 akerių gražios girios, upė ir upelis ganėwose; dideli daržai ir sodai puikiai aptwerti; laukas apdirbtas ir užmėštas; sėklos wisokių jawų, darzowės, maisto dėl žmonių ir gywulių užtektų ant kelių metų. Geriausios weislės arkliai, karwės, kiaulės, žąsys, antys, wisztos ir tt.; o padarai, maszinos ir wisoki įrankiai naujausio iszradimo. Mažiausio daigto ne stokuoja—wisa ukė pilnam užwedime.

Jeigu Lietuwys, tai gal wiską apimti už $5000 gatawais pinigais. Pirkite du trys susidėję, o į du metu sugrįž jus pinigai. Turintis duszimtu, gal prisidėti prie sawinįko farmos, kaipo partneris, jeigu nori. Geriausios laikas dabar apžiurėti wiską. Yra czionai ir daugiaus gerų wietų.

Ražiuokit arba raszykit pas:
Rev. Dr. Jodyszus.
(15—4) Montvale, N. J.

Wisi miesto wirszutinio geležinkelio trukiai sustoja ties Dypu Nickel Plate geležinkelio, ant Van Buren ul. Norėdamas daržinoti apie pigumą tikietų į rytinius miestus, atsiszauk per Telefoną Main 3389. (15—4)

DR. C. B. HAM,
Gydo wyrus, moteris ir waikus.

Jeigu daktarai negalejo pažint tawo ligos, arba jeigu negalejo tawęs iszgydyti, tai raszyk tuojaus pas D-rą Ham'ą, o jis duos tau rodą dykai. Jeigu D-ras atrastu, kad tawo liga neiszgydoma, tai pinigus tau sugrąžins ir nereikalauji nieko žudyti. D-ras Ham'as yra teisyngu ir atsakanczlu, o ligoniais apiekawojasi—kaipo tewas sawo waikais. Žmones, kurie ant tuszczio jieszkojo rodos wisokiu daktaru, kurie kelioliika metu iszkentejo ligas ligonbucziuose, lyg per stebuklus tapo iszgydyti per D-rą Ham'ą. Nekalbame tą pasigirdami, bet tiktai sakome tikrą tiesą. Newilk'nkit sawo ligos, nes gali stotis neiszgydoma. Tuojaus raszyk prie D-ro Ham'o.

Gydyklu D-ro Ham'o negalimą gauti jokioje aptiekoje, a ne groserneje, a ne karczemoje, ne pas pedlioriu. Kas nori gaut czystas ir sweikas gydyklas, tur stacziai raszyti prie D-ro Hamo. Bonkele gydyklu kasztuoja tik $1.00, szeszios bonkeles $5.00. Iszraszant gydyklas, reik apraszyt sawo ligą ir indet in gromata pinigus, arba money orderi, arba czeki. Gydyklas ir pamokinimą kaip gydytis iszsiusime atgale paczta. Prisiusk paczting męrkę ant atsakymo. Adresas toks:

DR. C. B. HAM,
708—709 National Union Building,
TOLEDO, O.

CANDY CATHARTIC Cascarets CURE CONSTIPATION
REGULATE THE LIVER
10¢ 25¢ 50¢ ALL DRUGGISTS
ABSOLUTELY GUARANTEED to cure any case of constipation. Cascarets are the Ideal Laxative, never grip or gripe, but cause easy natural results. Sample and booklet free. Ad. STERLING REMEDY CO., Chicago, Montreal, Can., or New York. 211.

Waterburio Mebliu Kompanija
(Waterbury Furniture Co.)
135—169 E. Main St. Prie pats POLI'S TEATRO.

Sweikiname sawo kostumeriuss szirdingai jiems dekawodami už ju prielankuma pereitame laike, ir jiems musu dekinguma norime iszreikszti ju prigimtoje kalboje. Patyrem Jusu prielankuma ir prieteliszkuma, kada atsilankete pas mus su wisokiais pirkiniais, ko pasitikime ir ant toliaus nuo Jusu užsitarnauti. Mes parduodame sawo taworus už pinigus ir ant bargo, per ka ingijome daugybe kostumeriu ir sawo bizny pastateme ant augsztos papedes.

TEMYKIT:
Kas nedele esti pigus iszpardawimai
Karpetu, Purceliniu Indau, Mebliu, Pecziu ir tt.
Grabai ir kiti wisi Pagrabiniai Daiktai už pigiause preke.

John Mariaty,
Žmoniu Pagrabinikas.

Ant pareikalawimo szaukite mane kožname laike isz District Telefon Ofiso, 5 E. Main St.

Greitas patarnawimas, o prekes pigiausios.

pasiulome Jumis noredami idaut Jus užsiuntumet pardawinejimu mus taworu. Mes pridiusime Jumis szita $8 werta, nikelini, ant 5 szuwiu, 32 ar 38 catridge palicmoniszka rewolweri, ir wisiszkai padawanosime wyriszka ar moteriszka $9 werta laikrodeli, naujos mados luksztai, puikiai iszkwietkuoto nikelinlais kwietkais, padirbti isz 14 K. auksso, panaszus prusiszka aidabra; gerai laika rodo. Gwarantuotas ant 5 metu, iszrodo lyg $25 laikrodelis. Kiekwiename laike gali parduot už $10 ar $12. Teipgi prisiusime žibanczia Jawos deimento szplinka. Laikrodeli, rewolweri ir szplinka prisiusime per express. Galesi apžiuret, jeigu pasidabos, užmoket expresui $4.49 ir kasztus atwežimo ir paslimk sau taworus. Gali didelius padaryt pinigus pardawinedamas musu taworus. Pameginк.

Insurance Wholesale Mdse. Co.,
167 DEARBORN ST. CHICAGO.
(22—4)

NAUJA DIRBTUWE
Bažnytinių Daiktų.

Turime užgarbę praneszti Guod. Kunigams ir guodot. Draugystėms, kad mes atidarėme lietuwiszkai-lenkiszką dirbtuwę bažnytinių daiktų, iszsiuwinėjamų (haftų) artistiszkai szilkais ir auksu, kaipo tai: arnotų, kopų, baldakymų, karunų ir Draugystėms ženklelių. Apstelewimus priimame nuo žemiausių iki augszcziausių. Nepasigirsime kad mes dirbame pigiaus už kitus, bet kas mus darbus pamatys, pažins jų wertę.

Dėltogi meldžeme kaipo Guod. Kunigų teip ir Draugyszczių, kas reikalaujete gerai padirbtų wirsz minetų daiktų, teiksytės tokius pas mus apsteliuoti, o užtikriname jogei busite užganėdinti.

Su guodone,
T. Andruszewiczaite ir L. Bradliene,
115 W. Division St.
Chicago, Illinois.

Prekė pinigų.

Ruskas rublis po.....52½c.
Prusiszkos markės po.....24½c.
Prie kiekwieno pinigų siuntinio reikia pridėti 25c ant paczto kasztų.

"Vienybe Lietuvninku"

iszeina kas sereda jau 13-tas metas, Plymouth, Pa., ir pranesza svarbiauses ir teisingiauses žines isz Lietuvos ir visos pasaulės, talpina puikias apysakas bei kitus naudingus apsiszvietimui rasztus. **"Vienybė"** ant metų kasztuoja **$2,00** o ant pusės **$1.** Pinigai turi but apmokami isz kalno. Laiszkus ir pinigus reikia siųsti ant tokio adreso:

J.J. PAUKSZTIS & CO.
PLYMOUTH, PA.

HILLE'S FOTOGRAFAS,
3452 S. Halsted ul.
Nujima puikias Fotografijas, už tuzina tiktai
$2 00
Ant weseliu ir kitokiu reikalu nujima Fotografijas kopulk ausel.

TĖWYNĖS SARGAS
mėnesinis laikrasztis su paveikslėliais
Treczius metus
stovi ant sargybos lietuvių tautos: szviesos, tikėjimo ir kalbos.
Kasztuoja ant metu $1.00
Pernykszczius ir užpernykszczius numerius galima gauti už **50c.**
Vienas numeris yra siuncziamas ant pažiuros uždyką.
Raszant reikia padėti adresą:
Rev. A. Kaupas,
1423 N. Main Av., Scranton, Pa

Wyriszki Apautuwai $1.25
Tai kiba pigus wyriszki apautuwai, tik $1.25 szniurnoti ir kongresiniai czewerykai, dubeltawais pirsztais, nepermirkstami ir wisokio gatunko pirsztais.
Jones The Shoeman,
824 Bank St.,
WATERBURY, CONN.

NOTARIJUSZAS.
CLAIM ADJUSTER.
F.P.Bradchulis
— UŽSIIMA —
wisokiomis prowomis ypacz priesz kompanijas už sužeidumus ir t. t.
Tukstanczei žmonių gauna rodas wisokiuose atsitikimuose.
Atsiszaukite pas sawo wiengenti:
F. P. Bradchulis,
593 S. Halsted St. CHICAGO.

Dr. Marija Doviatt, Lietuwe.
Paeinanti isz Kauno Gubernijos.
838 W. 18th Str.
Priima ligonius adynose: nuo 9 iki 12 priesz piet ir nuo 6 wakare. Telephonas: Canal 78

Chas. Baltrukonis.
Pristatau Draugystėms wisokius reikalingus daiktus, tai yra: **Spilkas, Kukardas, Juostas, Karunas** ir wisus kitokius dėl Draugyszczių reikalingus daiktus. Prekės pigesnės kaip wisur. Kas ko reikalauja, atsiszaukite pas manę, o priduosiu jums prekes dykai. Adresas:
CHAS. BALTRUKONIS,
67 N. Leonard St.,
WATERBURY, - - - CONN

Geriause Užeiga del Darbinyku
pas
J. Danisewicziu,
768 Bank ir River Side Sts.
Waterbury, Conn.
Užlaiko geriausius gerymus; szalta Alu, seniausias Arielkas, Likierius ir kwepenczius Cigarus. Užkwieczia wisus atsilankyti. **Juozas Danisewiczius.**

NAUJAS
Lietuwiszkas Hotelis.
PETRO ABRAICZIO,
686 6th Avenue, kerte 21mos ulyczios,
BROOKLYN, N. Y.
Atidares nauja hotelį ir saliuną. Užpraszau wisus Lietuwius pas mane atsilankyti, o busite swetingai priimti. Su guodone,
Abraitis

Naudokites isz Progos.
Turiu del jaunuomenes juokinga kwietka, kuri norinczian ja pauostyti trykszta in akis wanduo ir daug juoko padaro. Kasztuoja tik 25c. Turiu teipgi monu knigą, kokios dar lietuwiszkoje kalboje niekad nebuwo, talpinasi joje daugiau kaip szimtas wisokiu sztuku ir sekretu. Kas nori dasižinot kytrumus swieto, tegul ja nusiperka, o daug kytrumo iszgaus, jos preke $1,50, ir prie to duodu dowanu Kuburkaite, su kurią galesi žiurintiems akis apmonyt. Turiu teipgi ir daugybe kitu reikalingu prietaisu prie monu.

Turiu gražiausiu popieru gromatoms su kwietkoms ir drukuotoms pawinczewonemis; turiu maszinukiu drukawojimui gromatu. Turiu wisokiu knygu: maldaknygiu ir istoriju. Kas nori dasižinot apie wisokius daiktus, tegul, prisiunczia už 2c. marke, o gaus katalioga wisu tu daiktu. Adresas mano toks:
Joseph Matutis,
287 Wythe Ave., Brooklyn, N.Y.

Pigiausius ir geriausius
Baisikelius
naujus ir senus, galite wisados gauti pas:
Kelpsch, Noreiko & Co.,
56 Fith Av., Chicago, Ill.
Atraszykite, o paduosime musų prekes.

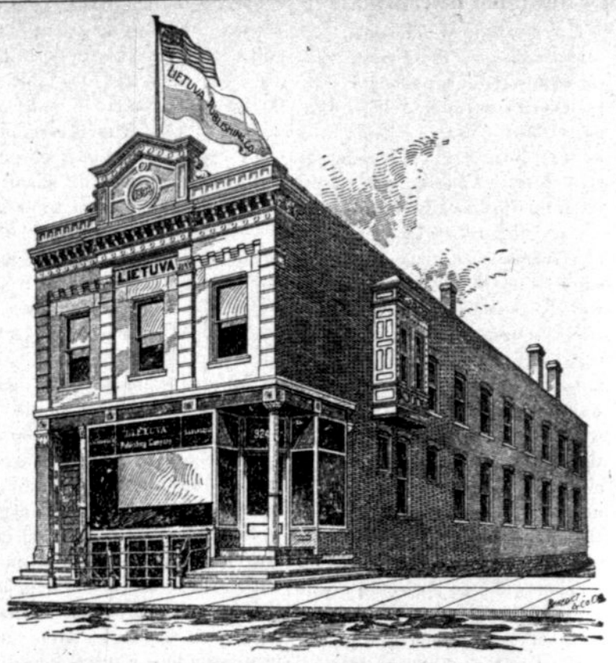

"LIETUVA"
Nedelinis Laikrasztis

Iszeina Chicagoje kas pėtnyczia ir paduoda žmonėms
SWARBIAUSIAS IR TEISINGIAUSIAS ZINIAS isz Amerikos, Lietuwos ir wiso paswieczio.

"Lietuva" kasztuoja ant metų tik $2. Kas abu doliarus užsimoka isz wirszaus, gauna puikę knigelę, wertės 50c., dowanų. Kas užsimoka $1, gauna knigelę už 25c. Knigelę gali sau iszsirinkt isz musų kataliogo kas kokią nori, kad tik nebrangesnę per 50c. o prisiųsime dykai.

"Lietuva" yra labjausiai iszsiplatinus po wisa Amerika, deltogi biznieriams geriausiai užsimoka joje apsigarsinti.

"Lietuvos" spaustuwė spausdina visokias knigas konstitucijas ir wisus kitus drukus: lietuwiszkai, lenkiszkai ir angliszkai. Darba padaro gražiai, greitai ir pigiai, nes sawo locname name turi kuopuikiausiai įrengta wisą spaustuwę.

"Lietuvos" Redakcija parduoda szifkortes ant geriausių laiwų, siunczia pinigus į Lietuwą ir wisas dalis swieto. Pinigai per mus iszsiųsti greicziausiai suwaikszczioja kaip isz wisų kitų agentų. Mes teipgi parduodame lotus ir namus aplink lietuwiszką bažnyczią ir atliekame wisokius lietuwių reikalus gerai, greitai ir teisingai.

"Lietuvos" Redakcijoj talpinasi Stacija Chicagos Paczto po wardu:

Sub-Station No. 60.

Kurioje yra iszduodami ir iszmokami paczto Money Orderei; registruojasi gromatos, siuncziasi wisoki siuntiniai: knigos, fotografijos ir tt.; parsiduoda markės, postal-kortės, kopertai ir tt. Kiekwienas kas reikalaujate money orderio, arba norite gaut pinigus už prisiųsta jums money orderį, ateikit į "Lietuvos" Redakcija ir gausite sawo pinigus be jokio klapato.

Raszant į mus su bent kokiu reikalu, arba pinigus prisiuncziant, wisada uždėkite szitokį adresą:

A. Olszewskis,
Sub-Station No. 60, CHICAGO, ILL.

Pinigus siųskite registruotose gromatose arba per "money order", tai niekada ne prażus. Iszpirkę "money order" nelaikykite jį keszeniuje, bet tuojaus prisiųskite mums: siuncziant "money orderį", gromatą registruoti nereikia, prisiuskite prastoje gromatoje, nes ant jo nieka, be mus, pinigų isz paczto neiszims.

Ofisas "Lietuvos" esti kasdien atidarytas nuo 7tos walandos ryto iki 9 wakaro, o nedėliomis nuo 12tos widurdienio iki 6 wakaro. Chicagiecziai turinti kokius reikalus, teiksis atsilankyti minėtose walandose.

Europiecziai gali gaut "Lietuvą" Prusuose, Tilžėje pas Jurg Lapiną už $2,00 arba **4 rublius** ant metų.

Lietuwiszka Aptieka.
257 Hanover St., Boston, Mass.
Pilna wisokiu aptiekoriszku taworų czionykszcziu ir užrubežiniu.
Aptiekoje wisada galima rast DAKTARA, kurs duoda ligoniams rodas dykai.
Aptiekoje galima susikalbėt: lenkiszkai, ruskai, lietuwiszkai ir daugelyj kitokiu kalbų.
257 TEMYK GELTONA PARWA MUS APTIEKOS 257

W. SŁOMINSKA,
679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.
Mano Dirbtuwe tapo Apdowanota
DWIEMS MEDALIAIS
ant Kosciuszkos Parodos už rupestingą, teisinga ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARŠALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreikszti guodotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszcziaus paminėtus daigtus **Pigiausej, Teisingiausei ir Geriausei,** nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.

Su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.